Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0158

Naiste ettevõtlus maapiirkondades ja saartel ning äärepoolseimates piirkondades

Euroopa Parlamendi 30. aprilli 2026. aasta resolutsioon naiste ettevõtluse kohta maapiirkondades ja saartel ning äärepoolseimates piirkondades (2024/2124(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikleid 8 ja 349,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiivi 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes[1],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiivi (EL) 2023/970, millega tasustamise läbipaistvuse ja õiguskaitsemehhanismide kaudu tugevdatakse meeste ja naiste võrdse või võrdväärse töö eest võrdse tasu maksmise põhimõtte kohaldamist[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1158, milles käsitletakse lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2010/18/EL[3] (töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiiv),

– võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0152),

---

1 ELT L 204, 26.7.2006, lk 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.
2 ELT L 132, 17.5.2023, lk 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.
3 ELT L 188, 12.7.2019, lk 79, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

– võttes arvesse komisjoni 7. märtsi 2025. aasta teatist „Naiste õiguste tegevuskava“ (COM(2025)0097),

– võttes arvesse Euroopa Investeerimisfondi (EIF) ja Euroopa Investeerimispanga (EIP) Grupi soolise võrdõiguslikkuse ja naiste majandusliku mõjuvõimu suurendamise strateegiat,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrust (EL) 2021/1060, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid[4],

– võttes arvesse komisjoni 30. juuni 2021. aasta teatist „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – tugevamad, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks“ (COM(2021)0345),

– võttes arvesse komisjoni 3. mai 2022. aasta teatist „Seame inimesed esikohale, kindlustame kestliku ja kaasava majanduskasvu, avame ELi äärepoolseimate piirkondade potentsiaali“ (COM(2022)0198),

– võttes arvesse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi ning Euroopa Innovatsiooninõukogu naisjuhtide programmi,

– võttes arvesse Euroopa teadusruumi soolise võrdõiguslikkuse kavasid,

– võttes arvesse oma 3. mai 2022. aasta resolutsiooni naiste majandusliku iseseisvuse saavutamise kohta ettevõtluse ja füüsilisest isikust töövõtja staatuse kaudu[5],

– võttes arvesse oma 14. septembri 2021. aasta resolutsiooni tulevase tugevama partnerluse kohta ELi äärepoolseimate piirkondadega[6],

– võttes arvesse ÜRO mereõiguse konventsiooni,

– võttes arvesse ELi toimimise lepingu artiklit 174,

– võttes arvesse oma 7. juuni 2022. aasta resolutsiooni ELi saarte ja ühtekuuluvuspoliitika kohta: praegune olukord ja tulevased väljakutsed[7],

---

4 ELT L 231, 30.6.2021, lk 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
5 ELT C 465, 6.12.2022, lk 54.
6 ELT C 117, 11.3.2022, lk 18.
7 ELT C 493, 27.12.2022, lk 48.

– võttes arvesse nõukogu 8. detsembri 2022. aasta soovitust, mis käsitleb alusharidust ja lapsehoidu: Barcelona eesmärgid 2030. aastaks[8],

– võttes arvesse ÜRO 28. septembri 2018. aasta deklaratsiooni talunike ja muude maapiirkondades töötavate inimeste õiguste kohta,

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 26. mai 2021. aasta eriaruannet 10/2021 „Soolõime ELi eelarves: aeg on minna üle sõnadelt tegudele“,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni arvamust,

– võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni raportit (A10-0058/2026),

A. arvestades, et maapiirkondade ja saarte ning äärepoolseimate piirkondade naistel on oluline roll kohaliku majanduse dünaamilisuse, põllumajandussektori elujõulisuse ja kultuuripärandi säilitamise tagamisel, mis on maapiirkondades territoriaalse ühtekuuluvuse, sotsiaalse kestlikkuse ja majandusliku vastupanuvõime alustala; arvestades, et hoolimata sellest asendamatust panusest, seisavad naised endiselt silmitsi õiguslike, rahaliste, kultuuriliste ja taristuga seotud takistustega, mis piiravad nende ettevõtlust ja majandusliku sõltumatuse täielikku saavutamist; arvestades, et paljudes liikmesriikides mõjutab maapiirkondade naisi ebaproportsionaalselt taskukohase lapsehoiu, piisavate transpordiühenduste, digitaristu ning sootundlike tugisüsteemide ja vaba aja veetmise võimaluste puudumine, mis takistab täiskohaga tööturul osalemist ja soodustab vaimse tervis halvenemist; arvestades, et suur osa maapiirkondade naiste tehtud tööst on endiselt mitteametlik ja tasustamata ning jääb sageli ametlikus statistikas kajastamata, mis rõhutab nende panuse nähtamatust majanduslikus ja sotsiaalses arengus; arvestades, et maapiirkonnad on euroopaliku eluviisi lahutamatu osa, kajastades tasakaalu ajaloopärandi ja arengu vahel, ning nende järjepidevus sõltub naiste tunnustamisest ja tulemuslikust kaasamisest maapiirkondade arenguprotsessi; arvestades, et ligikaudu 30 % ELi elanikkonnast elab maapiirkondades, mis moodustavad ligikaudu 83 % kogu ELi territooriumist; arvestades, et need piirkonnad on ELi majandusliku stabiilsuse, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja konkurentsivõime jaoks üliolulised[9];

B. arvestades, et ELi kohustus on edendada kõigi oma meetmete rakendamisel naiste ja meeste võrdõiguslikkust kooskõlas

---

8 ELT C 484, 20.12.2022, lk 1.

9 Vastavalt kohaliku haldusüksuse tasandi modelleerimisele, mille Teadusuuringute Ühiskeskus tegi 2018. aastal Eurostati demograafiaandmete põhjal (rahvastikuatlas).

aluslepingutega; arvestades, et sooline võrdõiguslikkus on ELi põhiväärtus, põhiõigus ja Euroopa sotsiaalõiguste samba oluline põhimõte, mis on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 2; arvestades, et ELi toimimise lepingu artiklis 8 on sätestatud soolise aspekti arvestamise põhimõte, mille kohaselt tuleb soolise võrdõiguslikkuse perspektiiv integreerida kõikidesse poliitikameetmetesse ja programmidesse; arvestades, et ükski liikmesriik ei ole seni saavutanud täielikku soolist võrdõiguslikkust ja edusammud on endiselt aeglased, kusjuures Euroopa Liidu 2019. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksis on liikmesriikide keskmine tulemus 67,4 punkti 100st, mis tähendab, et võrreldes 2005. aastaga on see paranenud vaid 5,4 punkti võrra;

C. arvestades, et naiste majanduslikku heaolu ja edu ei saa lahutada põhiõiguste austamisest, sealhulgas õigusest elada ilma soolise vägivallata ning õigusest kehalisele autonoomiale seksuaal- ja reproduktiivtervise ja -õiguste kättesaadavuse kaudu, sealhulgas ligipääsust turvalisele ja seaduslikule aborditeenusele kogu ELis; arvestades, et ahistamisest ja soostereotüüpidest vaba ohutu ja lugupidava töökeskkonna tagamine tugevdab naiste karjäärivõimalusi ning edendab vastastikuse austuse, vastutuse ja väärikuse kultuuri; arvestades, et sellest tingituna aitab naiste majanduslik sõltumatus märkimisväärselt kaasa nende turvalisusele ning kaitsele soolise ja perevägivalla eest;

D. arvestades, et meeste ja naiste tööhõivelõhe maapiirkondades on ligikaudu 13 protsendipunkti (samas kui linnades on see 10 protsendipunkti) ja mõnes liikmesriigis koguni üle 20 protsendipunkti, kusjuures Eurostati andmetel oli naiste osalus tööjõus 2022. aastal vaid 31,6 %; arvestades, et soolisest tööhõivelõhest tulenev majanduslik kahju ulatub 370 miljardi euroni aastas, samas kui soolise võrdõiguslikkuse parandamine võib suurendada Euroopa Liidu SKPd 2050. aastaks kuni 3,15 triljoni euro võrra;

E. arvestades, et elanikkonna vähenemine tekitab erilisi probleeme maapiirkondadele, saartele, mägi- ja äärepoolseimatele piirkondadele ning kujutab endast nii väljakutset kui ka võimalust muuta ettevõtlus atraktiivsemaks ning võimaldada neis piirkondades nii ettevõtete loomist kui ka jätkusuutlikku elu, kuna paremate võimaluste otsinguil noorte ja naiste väljaränne õõnestab põlvkonnavahetust, kogukonna elujõulisust ja pikaajalist majandusarengut; arvestades, et ELis kipub maapiirkondadest lahkuvate nooremate naiste arv olema suurem kui nooremate meeste oma, mis võib olla muu hulgas tingitud sellistest takistustest nagu eraldatus ning piiratud haridus- ja tööhõivevõimalused; ning arvestades, et need demograafilised suundumused võivad takistada mõne maapiirkonna sotsiaalmajanduslikku arengut;

F. arvestades, et naissoost põllumajandustootjad seisavad endiselt silmitsi ebavõrdsusega, eelkõige seoses juurdepääsuga maale,

koolitusele ja rahastamisele; arvestades, et statistiliste andmete kohaselt on naisettevõtjatel rahaliste vahendite ja kapitali hankimisel rohkem raskusi kui meestel; arvestades, et 30 % ettevõtjatest ELis on naised, kuid nad saavad ainult 2 % saadaolevast pangandusvälisest rahastusest; arvestades, et see arv tundub pandeemia ajal olevat langenud 1 %-ni[10]; arvestades, et andmete kohaselt teenivad naisettevõtjad suuremat tulu, hoolimata väiksemast rahalisest toetusest[11]; arvestades, et sihipärane praktiline toetus, näiteks mikrolaenud, mentorlus ja halduskorra lihtsustamine, võivad olla mõjusad vahendid ettevõtluse edendamiseks;

G. arvestades, et piiriäärsetes, mägi- ja äärepoolseimates piirkondades ning äärealadel elavad naised seisavad eraldatuse, vananeva elanikkonna ja piiratud teenuste tõttu silmitsi üha suuremate probleemide ja takistustega; arvestades, et naiste tööhõive määr on äärepoolseimates piirkondades peaaegu pidevalt alla ELi keskmise, kusjuures suurim erinevus oli 2020. aastal, mil see ulatus 38,5 protsendipunktini; arvestades, et noorte töötus on mõnes äärepoolseimas piirkonnas samuti väga suur[12];

H. arvestades, et saare- ja äärepoolseimates piirkondades elavad naised seisavad silmitsi lisaraskuste ja eriliste takistustega, mis tulenevad geograafilisest eraldatusest, väikesest rahvastikutihedusest, rahvastiku vananemisest ning oluliste avalike ja erateenuste vähesusest, kusjuures nimetatud tegurid süvendavad sotsiaal-majanduslikke erinevusi ja piiravad ligipääsu tööhõivele, koolitustele ja ettevõtlusvõimalustele; arvestades, et naiste digitaalses ja uuenduslikus ettevõtluses osalemise toetamine tugevdab majandusarengut ja konkurentsivõimet; arvestades, et idapiiri maapiirkondade naised puutuvad kokku ka Ukraina sõja tagajärgedega, sealhulgas julgeolekuohtude, tarneahela häirete ja hübriidriskidega, mis takistavad ettevõtlust ning juurdepääsu teenustele ja rahastamisele; arvestades, et nende kombineeritud probleemide leevendamiseks on vaja sihipärast ja diferentseeritud Euroopa avalikku poliitikat kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 349 ning sihtotstarbelisi meetmeid, mis kajastavad piirialade erilist nõrkust, et tagada naiste täielik majanduslik, sotsiaalne ja poliitiline kaasamine nendel territooriumidel;

---

10 Euroopa Komisjon ja Euroopa Investeerimispank, „Funding women entrepreneurs How to empower growth“ (Naisettevõtjate rahastamine – kuidas suurendada majanduskasvu), juuni 2020.

11 Women in VC, Experior Venture Fund ja Unvconventional Ventures, „Funding in the CEE Region – Through the Lens of Gender Diversity and Positive Impact“ (Rahastamine Kesk- ja Ida-Euroopa piirkonnas läbi soolise mitmekesisuse ja positiivse mõju prisma), 2021, https://ceereport2021experiorvc.unconventional.vc/.

12 Komisjoni talituste töödokument „Outermost regions at a glance – assets, challenges and opportunities“ (Pilguheit äärepoolseimatele piirkondadele – varad, probleemid ja võimalused) (SWD(2022)0133).

I. arvestades, et Euroopa mägistes piirkondades elavad naised seisavad sageli silmitsi konkreetsete probleemidega, mis piiravad nende ettevõtluspotentsiaali, hõlmates keerulisi transpordiühendusi ning piiratud juurdepääsu digitaristule, lapsehoiuteenustele, koolitusvõimalustele ja rahalisele toetusele; arvestades, et Euroopa mägipiirkondade naisi tuleks võimestada mitte ainult töötajate või ettevõtjatena, vaid ka kaasomanike ja otsustajatena kohalikes ettevõtetes; arvestades, et eriotstarbeliste üksuste ja ühistupõhiste omandistruktuuride loomisega saab võimaldada naistel ühiselt omada ja juhtida kogukonnapõhiseid ettevõtteid ning saada neist kasu; arvestades, et sellised mudelid – nagu on näidanud mitmesugused erasektori algatused – edendavad kaasavat valitsemist, tugevdavad majanduslikku sõltumatust ja aitavad säilitada väärtust mägipiirkondades, toetades seeläbi kollektiivset ettevõtlust, jagatud vastutust ning naiste ja tütarlastega seotud kestlikku piirkondlikku arengut;

J. arvestades, et 52 % Euroopa elanikkonnast on naised, nad moodustavad 34,4 % Euroopa Liidu füüsilisest isikust ettevõtjatest ja ainult 30 % idufirmadest on naiste asutatud[13], mis näitab nii nende kasvavat osalust kui ka naiste ettevõtluse kasutamata potentsiaali; arvestades, et ettevõtluses osalevad naised mitte üksnes loovad majanduskasvu ja töökohti, vaid edendavad ka kestlikumaid ja kaasavamaid ärimudeleid, saavutades paremad tulemused keskkonnaalaste, sotsiaalsete ja äriühingu üldjuhtimise näitajate vallas ning pakkudes suurema tõenäosusega oma töötajatele koolitusvõimalusi (EIP, 2021); arvestades, et mitmekesiseid otsuseid tegevad rühmad saavutavad paremaid, kaasavamaid ja jätkusuutlikumaid tulemusi;

K. arvestades, et maapiirkondades elavad naised on sõja, sissetungi ja konflikti ajal sageli ebaproportsionaalselt vähekaitstud seksuaalvägivalla suhtes, kuna nad on eraldatud, nende ligipääs kaitseteenustele on piiratud ja julgeolekutaristu on nõrgem;

L. arvestades, et maapiirkondade naised on otsustamisprotsessides ja juhtorganites, nagu põllumajanduskooperatiivid, sotsiaaldialoogid ja kohalikud omavalitsused, sageli alaesindatud[14]; arvestades, et juhtivatel ja otsustamisõigusega ametikohtadel olevad naised on järgmise põlvkonna jaoks olulised eeskujud;

M. arvestades, et juurdepääs usaldusväärsetele, võrreldavatele ning soo ja territooriumi järgi eristatud andmetele on oluline tingimus, et mõista täpselt naiste olukorda maapiirkondades ning sellest

---

13 Global Entrepreneurship Monitori eriraport „Women's Entrepreneurship 2020/21: Thriving Through Crisis“ (Naiste ettevõtlus 2020/21: edu kriisi ajal), London, 2021.

14 Euroopa Keskkonnapoliitika Instituut, „What is the link between gender equality and agriculture sustainability?“ (Milline on seos soolise võrdõiguslikkuse ja põllumajanduse kestlikkuse vahel?), september 2021.

tulenevalt kavandada, rakendada ja hinnata tulemuslikku avalikku poliitikat, mis vastab piisavalt naiste vajadustele ja aitab vähendada ebavõrdsust, kuna naiste täielik integreerimine põllumajandus- ja majandusellu aitab kaasa ELi eesmärkide saavutamisele majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse, soolise võrdõiguslikkuse ja kestliku arengu valdkonnas;

N. arvestades, et nn traditsioonilised soorollid ja stereotüübid mõjutavad endiselt tööjaotust kodus ja ühiskonnas; arvestades, et tööelu, eelkõige ettevõtluse ja pereelu ühitamine on endiselt keeruline ja kujutab endast jätkuvalt märkimisväärset probleemi, eriti naiste jaoks; arvestades, et see probleem on eriti terav maa- ja mägipiirkondades, saartel ning äärepoolseimates piirkondades, kus avalike teenuste, eelkõige hariduse, tervishoiu, liikuvuse ja lapsehoiu kättesaadavus on piiratud; arvestades, et selline taristu ja toetusmehhanismide puudumine õõnestab võrdseid võimalusi, ei lase naistel arendada täielikult oma ärialast potentsiaali, piirab naiste täielikku osalemist tööturul ning süvendab linna- ja maapiirkondade vahelisi erinevusi; arvestades, et maapiirkondades väikeettevõtteid arendavad naised aitavad vähendada külade rahvastikukadu; arvestades, et naiste ettevõtlust tuleks edendada läbipõimunud ja terviklike meetmetega, tagades nende võrdse osalemise tööturul, kaotades soolise palgalõhe ja soolise diskrimineerimise tööturul ning võideldes laiemalt soostereotüüpide, ahistamise ja diskrimineerimise vastu töömaailmas ja väljaspool seda; arvestades, et puudujäägid füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevate naiste ja abistavate abikaasade juurdepääsus sotsiaalkaitsele – sealhulgas pensionile, haigus- ja perepuhkusele – suurendavad soolisi palga- ja pensionierinevusi ning pärsivad ettevõtlust; arvestades, et tasustamata hooldus- ja majapidamistööd teevad enamasti naised, mis mõjutab nende tööhõivet ja karjääriredelil edenemist ning soodustab soolise palga- ja pensionilõhe suurenemist; arvestades, et hooldus- ja majapidamistööde ebavõrdne jaotus ja alahindamine ning sellega kaasnev diskrimineerimine ja soostereotüübid piiravad maapiirkondades ja äärealadel endiselt naiste aega, liikuvust, ligipääsu sotsiaalõigustele ja võimalustele, mistõttu läheb kaotsi naiste ettevõtlusalane potentsiaal ning nende töö- ja eraelu ei ole tasakaalus;

O. arvestades, et kõik soolise vägivalla vormid, sealhulgas pere- ja seksuaalvägivald, psühholoogiline, majanduslik ja veebis toimuv väärkohtlemine ning jälitamine kujutavad endast inimõiguste – sealhulgas õiguse kehalisele autonoomiale ja puutumatusele ning õiguse elada diskrimineerimiseta – rikkumist; arvestades, et maapiirkondades ja äärealadel elavatel naistel ja tütarlastel on soolise vägivalla ohvriks langemise korral raske pääseda ligi õiguskaitse, kaitse, tugiteenuste ning seksuaal- ja reproduktiivtervise teenustele selliste tegurite tõttu nagu geograafiline eraldatus, taristu puudumine, eriteenuste piiratud kättesaadavus, digilõhe ja sotsiaalne häbimärgistamine; arvestades, et takistavad tegurid põhjustavad sageli teatamata jätmist, väiksemat

kaitstust, tugiteenustele juurdepääsu puudumist ja kurjategijate karistamata jätmist; arvestades, et need tegurid takistavad naiste täielikku osalemist maapiirkondade sotsiaalses, majanduslikus ja poliitilises elus kaitsevõrgustike ja eriteenuste puudumise ning traditsiooniliste soorollide püsiva koormuse tõttu, ning vähendavad ühtlasi naiste kaitstust, kinnistavad nende tõrjutust ja piiravad nende võimet kasutada põhiõigusi; arvestades, et nende tõkete kõrvaldamine on oluline tingimus soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks, sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamiseks ja maapiirkondade harmooniliseks arenguks; arvestades, et maapiirkondade noored naised puutuvad vägivallaga kokku suuremal määral kui nende linnas elavad eakaaslased ning Maailma Terviseorganisatsiooni uuringu kohaselt on iga kolmas naine kogu maailmas kogenud füüsilist või seksuaalset vägivalda, kusjuures ebaproportsionaalselt palju puutuvad sellega kokku noored naised maapiirkondades;

P. arvestades, et maapiirkondades on meeste ja naiste tööhõives jätkuvalt märkimisväärsed erinevused, mis ulatuvad ligikaudu 13 %-ni (võrreldes 10 % linnapiirkondades); arvestades, et mõnes liikmesriigis on need erinevused üle 20 protsendipunkti; arvestades, et alates 2012. aastast on need erinevused püsinud liidu tasandil suhteliselt stabiilsena; arvestades, et enam kui pooltes liikmesriikides on sooline ebavõrdsus maapiirkondades suurem kui linnades; arvestades, et paljud naised satuvad vähem kaitstud olukorda ka ebakindlate töötingimuste tõttu, näiteks hooajatöö või nn nähtamatu ja tasustamata rolli täitmise tõttu põllumajanduslikes pereettevõtetes abistavate abikaasadena, mis sageli viib selleni, et neil ei ole juurdepääsu sotsiaalkaitsele või rasedus- ja sünnitushüvitistele; arvestades, et maapiirkondade ja ebasoodsas olukorras olevate piirkondade naised tegelevad ettevõtlusega ja tegutsevad füüsilisest isikust ettevõtjana suurema tõenäosusega kui linnades ja majanduslikult jõukates piirkondades elavad naised; arvestades, et iseenda tööandjana tegutsemine võib olla töövorm, mis aitab luua töökohti ja alandada naiste töötuse määra, kuid selleks tuleb välja töötada piisavad sotsiaalkaitsemeetmed; arvestades, et maapiirkondades on iseenda tööandjana tegutsevate naiste osakaal 38 %; arvestades, et naised on iseenda tööandjana tegutsemise ebakindlates vormides ülekaalus; arvestades, et naised on samal ajal ka peamine liikumapanev jõud majandusliku heaolu ja sotsiaalse kaasatuse saavutamisel maapiirkondades, eelkõige ettevõtluse kaudu, mille edendamine on ELi kestliku arengu puhul strateegiline prioriteet;

Q. arvestades, et ettevõtlusega tegelemiseks on vaja teadmisi ja oskusi; arvestades, et maapiirkondades esineb naistel haridusele juurdepääsul rohkem takistusi kui meestel; arvestades, et 2019. aastal oli ELis maapiirkondades vähemalt elementaarse arvutioskusega inimesi 14 % vähem kui linnades (48 % *vs*. 62 %); arvestades, et digikaasatus on oluline nõue, tagamaks, et naised ja tüdrukud pääsevad ligi kvaliteetsele haridusele ja koolitusele ning

tööturule, näiteks põllumajandusliku tegevuse mitmekesistamise, kaugtöö, innovatsiooni ning kohapealse ja kaugtöö võimaluste kaudu ning saavad kasu tehnoloogilise ja ärialase innovatsiooni dünaamikast; arvestades, et naistele täieliku juurdepääsu tagamine kõigile haridustasemetele, sealhulgas matemaatika, teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja kunstide (MATIK) ning finantshariduse vallas on ülioluline, võttes arvesse, et matemaatika, teaduse, tehnoloogia, inseneeria (MATI) erialade lõpetajate seas on kaks korda rohkem mehi kui naisi, nagu ilmnes Mario Draghi 2024. aasta septembri aruandest Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta; arvestades, et neid erinevusi süvendavad veelgi pärast hariduse omandamist tehtavad tööalased valikud, kusjuures info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) valdkonna ametialadel töötab peaaegu neli korda rohkem mehi kui naisi, ning seega on haridusel tähtis roll soolise ebavõrdsuse kaotamisel, tööalaste oskuste mitmekesistamisel ning maapiirkondade majandusliku ja sotsiaalse konkurentsivõime tugevdamisel; arvestades, et naiste digitaalne integratsioon aitab kaasa nende majanduslikule sõltumatusele, territoriaalsele ühtekuuluvusele ning põllumajandussektori ja ettevõtlusstruktuuri ajakohastamisele;

R. arvestades, et haridus on peamine vahend naiste majandusliku sõltumatuse edendamiseks, soolise palgalõhe kaotamiseks ja soolise diskrimineerimise vastu võitlemiseks tööturul; arvestades, et kogu ELis on hädasti vaja pakkuda kõikehõlmavat ja eakohast seksuaal- ja suhtealast haridust, mis on oluline vahend, millega vaidlustada soostereotüüpe ja edendada võrdõiguslikkust juba varases eas; arvestades, et kuigi naised on keskmiselt rohkem haritud kui mehed, on nad endiselt MATIK erialadel alaesindatud ning lahkuvad sageli nendest sektoritest püsiva diskrimineerimise ja stereotüübistamise tõttu; arvestades, et on vaja suurendada ELi investeeringuid haridusse ning täiend- ja ümberõppeprogrammidesse, et luua MATIK valdkondades võrdsed võimalused ja tagada, et kujunemisjärgus sektorid, nagu tehisintellekti valdkond, ei taastekitaks olemasolevaid soolisi eelarvamusi; arvestades, et olulised on mentorlusprogrammid, naiste juhitud ettevõtluskeskused ja toetus valitsusvälistele organisatsioonidele, kes tegelevad naiste võimestamisega MATIK valdkondades; arvestades, et kõikides poliitikavaldkondades ja ELi eelarve aspektides on oluline arvestada soolise aspektiga, sealhulgas tagada piisav rahastus ELi tasandi teadlikkuse suurendamise kampaaniatele olemasolevate programmide ja rahastamisvõimaluste kohta;

S. arvestades, et viimastel aastatel on põllumajanduses töötavate naiste arv vähehaaval kasvanud; arvestades, et naised majandavad kogu ELis ainult 30 % põllumajanduslikest ettevõtetest ning et need on tavaliselt väiksemad kui meeste juhitavad põllumajandusettevõtted ning neil on väiksem sissetulek ja halvem juurdepääs rahalisele toetusele; arvestades, et sellest arvust ei tule esile naiste esindatuse märkimisväärsed liikmesriikidevahelised erinevused põllumajanduses; arvestades, et naised jagavad sageli oma

partneriga põllumajandusettevõtte juhtimise ülesandeid, ilma et nad saaksid kasu selle tööga seotud staatusest või neil oleks sotsiaalkaitse;

T. arvestades, et naised saavad vähemalt põllumajandusettevõtte juhtimise või haldamise tasandil mõlemast ühise põllumajanduspoliitika sambast proportsionaalselt vähem toetust kui mehed; arvestades, et selle põhjuseks on asjaolu, et üldjuhul haldavad naised väiksemaid põllumajandusettevõtteid, neile kuulub vähem maad ning neil on piiratum juurdepääs kooli- ja eriharidusele[15]; arvestades, et naistel on maale juurdepääsul rohkem takistusi kui meestel, kuna mudel „isalt pojale“ on maapiirkondades endiselt laialt levinud; arvestades, et naiste juhitavate põllumajandusettevõtete keskmine väiksem suurus ning nende üldiselt keskkonnakesksemad ja mitmekesisemad tootmismudelid raskendavad samuti nende võimalusi saada pangalaenu[16]; arvestades siiski, et need omadused muudavad nende põllumajandusettevõtted kliimaerinevuste ja turukõikumiste suhtes vastupidavamaks ning nende üleandmise lihtsamaks;

U. arvestades, et puudega naistel võib olla raskem ettevõtlusega alustada; arvestades, et vanemaealiste naiste seas ei edendata ettevõtlust, kuigi neis peitub majanduskasvu seisukohalt väärtuslik ja seni kasutamata potentsiaal, eriti maapiirkondades, kus elanikkond vananeb kiiremini kui linnades; arvestades, et sisseränd naiste ettevõtluse edendamine võib pakkuda suurepäraseid võimalusi nende integreerimiseks tööturule ning edendada nende majanduslikku sõltumatust ja mõjuvõimu suurendamist;

V. arvestades, et põllumajandus on maapiirkondades oluline loodusvarade säilitamise, toiduga kindlustatuse tagamise, majanduse ja tööhõive arengu edendamise ning kogukondade toetamise seisukohast; arvestades, et naiste aktiivne osalemine kogu toidu väärtusahelas alates tootmisest kuni töötlemise, turustamise ja innovatsioonini on sektori konkurentsivõime, kvaliteedi ja kestlikkuse tagamisel keskne tegur;

W. arvestades, et põllumajandusettevõtet omavate naiste arv suureneb kogu ELis, kuid nad on endiselt vähemuses; arvestades, et 2020. aastal olid ainult 31,6 % ELi põllumajandusettevõtete omanikest naised[17], kes majandasid keskmiselt ainult 12 %

---

15 Casares Guillen, B., „Women in Rural Development: Integrating a gender dimension into policies for rural areas in Europe“ (Naised maaelu arengus: soolise mõõtme lõimimine Euroopa maapiirkondade poliitikasse), European Evaluation Society, Rotterdam, 2021.

16 Camille Tourtelier, Monica Gorman, Saoirse Tracy, „Influence of gender on the development of sustainable agriculture in France“ (Soo mõju säästva põllumajanduse arengule Prantsusmaal), Journal of Rural Studies, 2023.

17 Eurostat, „Farmers and the agricultural labour force – statistics“ (Põllumajandustootjad ja põllumajandustööjõud – statistika).

kasutatavast põllumajandusmaast; arvestades, et naiste juhitud põllumajandusettevõtted on tavaliselt väiksemad kui meeste juhitavad põllumajandusettevõtted ning neil on väiksem sissetulek ja halvem juurdepääs rahalisele toetusele; arvestades, et nendest statistilistest andmetest ei tule esile põllumajandusega tegelevate naiste osakaalu märkimisväärsed liikmesriikidevahelised erinevused;

X. arvestades, et enamik naisi töötab põllumajanduses või põllumajanduslikus toidutööstuses ebatüüpiliste või osalise tööajaga lepingute alusel; arvestades, et alla 40-aastased põllumajandustootjad juhivad ainult 12 % kõigist ELi põllumajandusettevõtetest ja neist ainult 3 % on noored naispõllumajandustootjad;

Y. arvestades, et maapiirkondades, kus kohalikud traditsioonid ja tihedalt seotud kogukonnad on sageli ühiskonna selgroog, aitab noortele – eriti tütarlastele – praktiliste, tulevikku suunatud oskuste andmine tagada, et nad saaksid areneda ja kanda oma tugevat pärandit edasi digitaalajastusse; arvestades, et naiste õiguslik tunnustamine ja neile sotsiaalkindlustuse tagamine põllumajanduses, traditsioonilistes käsitöö- ja loomesektorites aitab kaasa kohaliku majanduse vastupanuvõimele ja arengule, kultuuri säilitamisele ja põlvkondade vahetusele; arvestades, et maapiirkondade naised saavad sageli madalamat palka kui mehed, ning võrdse töö eest võrdse palga tagamine on oluline, et muuta ettevõtlus atraktiivsemaks ning võimaldada maapiirkondades nii ettevõtete loomist kui ka jätkusuutlikku elu;

Z. arvestades, et maapiirkondade naised on sageli esirinnas kohaliku pärandi ja ettevõtluse ühendamisel – alates käsitööndustoodetest konservidest kuni värske talutoidu ja uuenduslike toidutoodeteni –, luues seeläbi tugevaid ja kestlikke ettevõtteid, mis toidavad nende kogukondi ja säilitavad kohalikku toidukultuuri tulevaste põlvkondade jaoks;

AA. arvestades, et LEADERi programm on olnud eriti tõhus vahend maapiirkondades naisjuhtide ja -ettevõtjate toetamiseks, kaasates kohalikke sidusrühmi nende maapiirkondade arenguga seotud strateegiate väljatöötamisse ja elluviimisse, otsuste tegemisse ja vahendite eraldamisse;

AB. arvestades, et naiste digitaalses ja innovaatilises ettevõtluses osalemise toetamisega tugevdatakse majandusarengut ja konkurentsivõimet, eelkõige saarte ja äärepoolseimate piirkondade puhul, aidates ületada geograafilisest eraldatusest tulenevaid takistusi;

AC. arvestades, et naiste mõjuvõimu suurendamine Euroopa põllumajanduses ja maapiirkondade majanduses ei ole oluline mitte ainult soolise võrdõiguslikkuse saavutamiseks, vaid ka kestliku

maaelu arengu toetamiseks kooskõlas ÜRO kestliku arengu 5. eesmärgiga, mis käsitleb soolist võrdõiguslikkust;

AD. arvestades, et maapiirkondade naistel on oluline roll klassikalise ja traditsioonilise rõivastuse säilitamisel ja rikastamisel;

AE. arvestades, et ELis saavad naised praegu vaid 1–2 % riskikapitalivahenditest, mis rõhutab vajadust tugevdada sootundlikke rahastamisvahendeid ja tagada võrdne juurdepääs investeerimisvõimalustele;

AF. arvestades, et soo järgi rühmitatud andmed ja sidusrühmadega konsulteerimine on olulised selleks, et töötada välja maapiirkondade ettevõtluspoliitika, mis vastab tulemuslikult naiste erivajadustele; arvestades, et komisjon ja liikmesriigid peavad paremini arvesse võtma põllumajanduspoliitika mõju naistele, et lahendada spetsiifilised probleemid, millega naised põllumajanduses silmitsi seisavad;

Naisettevõtjate võimestamine

1. rõhutab, et naisettevõtjad, sealhulgas äärealade ja äärepoolseimate piirkondade naisettevõtjad, on maapiirkondade, saarte ja äärepoolseimate piirkondade innovatsiooni, ühtekuuluvuse ja konkurentsivõime peamine liikumapanev jõud; nõuab paremat juurdepääsu kogu rahastamisele, kuid eriti innovatsiooni rahastamisele, kohandatud toetusprogramme väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd) ning võimalusi rohe- ja digimajanduses, tagades naisettevõtjate täieliku osalemise arenevatel turgudel; nõuab erainvesteeringutele juurdepääsu laiendamist ja vabaturu võimaluste edendamist; rõhutab, et naisettevõtjad peavad saama täiel määral kasu ELi konkurentsivõime kompassi strateegilisest tegevuskavast, mille eesmärk on taastada Euroopa dünaamilisus ja hoogustada majanduskasvu, luues toetava keskkonna noortele uuenduslikele idufirmadele, edendades tööstuslikku juhtpositsiooni murrangulisel tehnoloogial põhinevates kiiresti kasvavates sektorites ning soodustades tehnoloogia levitamist väljakujunenud ettevõtetes ja VKEdes; nõuab seetõttu tungivalt, et ELi poliitikas pööratakse suuremat tähelepanu sellele, et kõigis Euroopa avalikes poliitikavaldkondades järgitaks asjakohasel juhul valdkondadevahelist ja integreeritud lähenemisviisi, milles arvestatakse äärepoolseimate piirkondade tegelikke olusid ja probleeme; rõhutab, et igal inimesel Euroopas peaks olema õigus ja võimalus elada täisväärtuslikku elu oma kodupiirkonnas, st õigus paigale jääda;

2. rõhutab, et sooline võrdõiguslikkus on ELi majandusliku konkurentsivõime ja jõukuse eesmärkide saavutamise seisukohalt väga oluline, kuna naiste täielik ja võrdne osalemine tööturul, ettevõtlusturul ja innovatsioonisüsteemis suurendab tootlikkust ning soodustab kaasavat ja kestlikku majanduskasvu, mis tugevdab

üldiselt ELi üleilmset konkurentsivõimet; rõhutab, et kättesaadavate ja taskukohaste lapsehoiuteenuste puudumine on endiselt üks peamisi tegureid, mis takistab maapiirkondades, äärealadel ja saartel naistel osaleda täielikult ettevõtluses ja tööhõives; kutsub liikmesriike üles seadma Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+) ja Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF) rahastatavates programmides prioriteediks investeeringud alusharidusse ja lapsehoidu; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid tugevdaksid toetusmehhanisme naiste ettevõtluse toetamiseks maapiirkondades, eelkõige hõlbustades juurdepääsu laenudele, innovatsioonile ja asjakohastele rahastamisvahenditele, edendades seeläbi naiste majanduslikku sõltumatust ja põllumajandustegevuse mitmekesistamist;

3. nõuab selliste programmide väljatöötamist, millega tagatakse naistele võimalus saada haridust sellistes valdkondades nagu digiüleminek, rahandus ja ärijuhtimine, sealhulgas turupõhiste algatuste ja erasektori partnerluste kaudu; nõuab ka ettevõtluse ja innovatsiooni edendamist struktureeritud mentorlusvõrgustike ja vastastikuse õppe platvormide arendamise kaudu, eelkõige sellistes valdkondades nagu digiüleminek, rahandus ja juhtimine; rõhutab lisaks teadlikkuse suurendamise algatuste tähtsust, et edendada nende võrgustike ja platvormide kättesaadavust ja eeliseid naispõllumajandustootjate seas, toetades seeläbi naispõllumajandustöötajate osaluse ja mõjuvõimu suurendamist; rõhutab tulemustele suunatud ELi toetuse võimalikku väärtust, et aidata luua kohalikul tasandil juhitavaid algatusi, nagu muu hulgas näiteks ettevõtlusvõrgustikud, mis tugevdavad naiste ettevõtlust ja kogukonna kaasamist maapiirkondades, ergutades samal ajal erasektori koostööd kõigi maapiirkondade elanike, sealhulgas naiste jaoks; märgib, et ettevõtlusega tegelemine võib luua töökohti ja sissetulekut ning seega lisaväärtust äritegevusele ja ühiskonnale tervikuna; juhib tähelepanu selliste projektide edukusele, mis edendavad naisettevõtjate seas mentorlust ja vastastikust õppimist; kutsub komisjoni üles sellistele edukatele algatustele tuginema ja neist õppima, kui ta kavandab ja laiendab struktureeritud mentorlus- ja vastastikuse õppe programme kogu ELis, tagamaks et naisettevõtjad saavad täiel määral kasu teadmiste jagamisest ja tugistruktuuridest; rõhutab, kui oluline on tegutseda juba hariduse varastes etappides, et võidelda soostereotüüpide vastu, mis ikka veel piiravad naiste võimalusi tegutseda teatavates majandussektorites ja asuda juhtivatele ametikohtadele, et tagada võrdsed võimalused ja tugevdada naiste panust saarte ning maa-, mägi- ja äärepoolseimate piirkondade majanduslikku ja sotsiaalsesse dünaamilisusse;

4. rõhutab, kui oluline on naiste ettevõtluse võrdne toetamine sihtotstarbeliste meetmete ja vahenditega, olenemata sellest, kas tegemist on MATIKu, IKT, sotsiaalmajanduse, transporditeenuste, käsitöö või hoolduse või muude valdkondadega seotud ettevõtjatega; rõhutab, kui oluline on toetada maapiirkondade noori naisi, kes asuvad tegutsema kutsealadel, kus traditsiooniliselt on ülekaalus

mehed, tunnistades nende kasvavat edu ja paljude ettevõtjate üha suuremat avatust naiste annete ja innovatsiooni suhtes, jätkates samal ajal kaasava ja toetava töökultuuri edendamist; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama naisettevõtjate mentorlus- ja koolitusprogramme, pöörates erilist tähelepanu emadele, kes naasevad tööturule pärast rasedus- ja sünnituspuhkust või vanemapuhkust, ning maapiirkondades elavatele väikelaste vanematele, et võimaldada neis programmides osalemist hoolduskohustuste täitmise kõrvalt ja vähendada ebaproportsionaalset koormust, millega naised silmitsi seisavad;

5. soovitab komisjonil ja liikmesriikidel töötada välja programme, millega toetatakse naiste juhitavaid ettevõtteid, sealhulgas ettevõtlus- ja juhtimiskoolitust, kohalikke ettevõtlusvõrgustikke ja valdkondlike teadmiste jagamist peamistes sektorites, pöörates erilist tähelepanu maapiirkondadele, saartele ja äärepoolseimatele piirkondadele; nõuab tõhustatud koolitust ELi ühtse turu reeglite, e-kaubanduse platvormide kasutamise ja rahvusvahelistel messidel osalemise kohta; rõhutab, et kui parandada naisettevõtjate pääsu ekspordiurgudele, siis see suurendab maapiirkondade majanduse konkurentsivõimet, vastupanuvõimet ja lisaväärtust; märgib, et suurendades taskukohaste internetiteenuste kättesaadavust, pakkudes naiste tugevustel põhinevaid kohandatud koolitusprogramme ja edendades võrdset osalemist soodustavaid poliitikameetmeid, on maapiirkondade naised üha enam valmis ületama takistusi ning võtma digimajanduses aktiivset ja juhtivat rolli;

6. innustab looma põllumajanduslikus toidutööstuses naisühistute ja -ühenduste võrgustikke, mis edendavad kestlikke, ringluspõhiseid ja kohaliku lisaväärtusega ärimudeleid, pöörates erilist tähelepanu mahepõllumajandusele, käsitööonduslikule töötlemisele ja otsemüügile;

7. väljendab heameelt komisjoni võetud kohustuse üle luua arutelu- ja heade tavade vahetamise foorumina platvorm „Naised põllumajanduses“, et tugevdada põllumajanduslikus toidutööstuses osalemist ja edendada võrdseid võimalusi; kutsub komisjoni üles esitama Euroopa Parlamendile igal aastal aruande platvormi tegevuse ja tulemuste kohta; kutsub lisaks komisjoni üles tagama, et selle platvormi tööd võetakse igati arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu valdkonna tulevaste poliitiliste algatuste ettevalmistamisel ja väljatöötamisel;

8. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tutvustaksid ja tõstaksid esile maa- ja äärepoolseimate piirkondade naisettevõtjate edulugusid teadlikkuse suurendamise kampaaniate abil, sealhulgas traditsioonilises ja sotsiaalmeedias, et suurendada nähtavust, usaldust ja kogukonna kaasamist; märgib sellega seoses, kui oluline on arendada finantskirjaoskust, pidades silmas eelkõige naisi, kuna finantsteadmistes esineb sooline lõhe – komisjoni korraldatud

finantsteadmiste uuringus said mehed ELis keskmiselt 18 protsendipunkti rohkem kui naised[18]; nõuab meetmeid, mille eesmärk on kaasata naisi oma kogukondadesse, et kasutada kohalikke ja alt üles suunatud lähenemisviise ning edendada muude algatuste hulgas võrgustikke, millega suurendada naiste osalust; nõuab sihipäraseid kampaaniaid, milles kujutatakse naisi põllumajanduses tänapäevaselt, et tekitada noortes naistes huvi põllumajandussektoris ettevõtlusega tegelemise vastu;

9. kutsub komisjoni, liikmesriike ja Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituuti (EIGE) üles koostöös sotsiaalpartneritega analüüsima jätkuvalt naiste tööhõivet ja ettevõtlust takistavaid peamisi tegureid, sealhulgas äärepoolseimates piirkondades, saartel ja äärealadel, ning tegema ettepaneku inspireerivate meetmete kohta nende majanduskasvu ja heaolu pärssivate takistuste ületamiseks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama naiste juhitavaid ettevõtteid, pakkudes parimate tavade vahetamise kaudu õigus- ja tehnilist nõu, aidates naisettevõtjatel lahendada maapiirkondades eraldatuse probleeme, tugevdades nende konkurentsivõimet ning suurendades naisettevõtjate ja iseenda tööandjana tegutsevate naiste osakaalu ELi maapiirkondades;

10. kutsub liikmesriike üles tuginema EIGE analüüsidele ja järeldustele naiste ettevõtluse ja iseenda tööandjana tegutsemise kohta kõigis liikmesriikides, tagades kvaliteetsete ja võrreldavate andmete kogumise ja sidusad mõõdikud seoses rahastamisele juurdepääsu, ettevõtte püsimajäämise määra, kasvu, valdkondliku esindatuse ja innovatsiooniga; avaldama igal aastal võrdlevad tulemustabelid ELi ja riiklikul tasandil, et seirata edusamme, teha kindlaks mahajäänud piirkonnad (sealhulgas äärealad, saared, äärepoolseimad ja maapiirkonnad) ja edendada läbipaistvust; tuvastama ja laiendama häid tavasid ja EIGE dokumenteeritud edulugusid äritegevuse valdkonnas – näiteks mentorlusvõrgustikud, kaasavad investeerimisprogrammid, naiste ettevõtluskeskused ja partnerlusvõrgustikud – ning levitama neid maapiirkondades; tegema ettepanekuid sihipäraste rahastamisvahendite, tagatisskeemide ja suutlikkuse suurendamise algatuste kohta, võttes aluseks EIGE tuvastatud tõkked (nt võrgustiku puudumine, kallutatus rahastamisotsustes, eeskujude puudumine), et kõrvaldada rakendamise puudujääk; ning pakkuma tehnilist tuge ja suutlikkuse suurendamist riiklikele ja piirkondlikele ametiasutustele, et integreerida soolise aspekti arvestamine ettevõtlusprogrammidesse, tagades kooskõla EIGE metoodika, parimate tavade ja soolise võrdõiguslikkuse indeksi raamistikuga; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles koguma soo järgi rühmitatud andmeid, et tagada põhjalik ülevaade maapiirkondade naiste sotsiaal-majanduslikust seisundist ning võtta soolist mõõdet arvesse maaelu arengu

---

18 Euroopa Komisjon, „Monitoring the level of financial literacy in the EU“ (Finantskirjaoskuse taseme jälgimine ELis), Eurobaromeetri kiiruuring 525, 2023.

poliitikameetmete ja programmide kavandamisel, elluviimisel ja hindamisel; rõhutab, kui olulised on mõjuhinnangud selliste ettepanekute kavandamisel, et aidata saavutada maapiirkondades soolise aspekti arvestamise eesmärke; nõuab tungivalt, et ELi programmide hindamistesse lisataks nõue rühmitada andmeid soo järgi, tagamaks et avaliku sektori investeeringutega toetatakse tulemuslikult naiste ettevõtlust ning aidatakse kaotada soolõhe rahastamisele ja majanduslikele võimalustele juurdepääsul;

11. toetab komisjoni strateegiat, mis käsitleb hoiuste ja investeeringute liitu ning kaasavate rahastamisvahendite, sealhulgas märgisega ELi investeeringute säästukonto loomist ja laiendamist, et suurendada ja hõlbustada naiste juhitavate ELi äriühingute juurdepääsu rahastamisele, ning märgib, et strateegia peaks hõlmama soolise aspekti arvestamist; väljendab sellega seoses heameelt märgist „Finance Europe“ käsitleva algatuse üle, millega tähistatakse selliseid ELi pikaajalisi investeerimis- ja säästutooteid, mille raames investeeritakse 70 % nende varadest Euroopa ettevõtetesse;

12. kutsub komisjoni üles looma naisasutajate fondi, et anda naiste juhitavatele ettevõtetele sihipärast rahalist toetust ja investeerimisvõimalusi; rõhutab, et sellise fondiga laiendataks Euroopa Investeerimisfondi suutlikkust toetada erakapitali- ja riskikapitalifonde, aidates samal ajal ka kaotada soolisi rahastamiserinevusi ja saavutada konkurentsivõime kogu ELis; nõuab kooskõlas naissoost juhatuseliikmete direktiiviga[19] meetmeid, et kaotada sooline kallutatus rahastamisele juurdepääsul, sealhulgas selliste Euroopa investorite võrgustiku loomist, kes on teadlikud olulisest vajadusest soolise tasakaalu järele, ning sihtotstarbelisi vahendeid ja eesmärke (nt mikrorahastamine, tagatised ja omakapital), mis on kohandatud maapiirkondades asuvatele naiste juhitavatele VKEdele;

13. rõhutab, et maapiirkondade naisettevõtjatel on võimekus muuta kohalikud ideed ELis piiriülesteks edulugudeks; väljendab heameelt ELis moodsate digivahendite arengu ning liikumis- ja kaubandusvabaduse üle, mis hõlbustab naiste juhitud maapiirkondade ettevõtete tegevust, võimaldades neil luua sidemeid uute turgudega, teha piiriülest koostööd ning jagada oma autentseid, kohapeal valmistatud tooteid ja teenuseid klientidega kogu Euroopas; märgib, et kuigi mõnel kohalikul algatusel on potentsiaal kogu Euroopat hõlmavaks tegevuseks, puudub mõnel liikmesriigil geograafiline võimalus selles piiriüleses majandustegevuses osalemiseks;

---

19 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. novembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2381, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute juhtkonna liikmete seas ja sellega seotud meetmeid (ELT L 315, 7.12.2022, lk 44, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj).

14. tunnistab, et üha hoogsamalt investeeritakse digitaristusse, oskuste arendamisse ja kaasavatesse digipoliitika raamistikesse ning seda peetakse väga oluliseks ning seeläbi luuakse põnevaid võimalusi maapiirkondade naiste võimestamiseks ja selle tagamiseks, et nad saaksid digiüleminekust täiel määral kasu; rõhutab, kui olulised on sihipärased investeeringud digitaristusse, täiend- ja ümberõppe võimalustesse, oskuste arendamisse ja kaasavatesse digipoliitika raamistikesse, mis tagavad maapiirkondade ning eelkõige saarte ja äärepoolseimate piirkondade naistele võimaluse digiüleminekus täielikult osaleda, ja nõuab selliste investeeringute tegemist; kutsub komisjoni üles vähendama halduskoormust; rõhutab, et sooline võrdõiguslikkus on eduka digiülemineku jaoks oluline, kuna naiste täielik osalemine digisektorites suurendab innovatsiooni ja majanduslikku vastupanuvõimet; kutsub komisjoni üles tagama, et sooline võrdõiguslikkus oleks integreeritud kõigi digipoliitika ja oskuste arendamise programmide eesmärkidesse, et naised saaksid võrdselt kasu areneva digimajanduse võimalustest;

15. kutsub liikmesriike üles tagama, et riiklikud haridussüsteemid, sealhulgas kutse- ja kolmanda taseme haridus ning maapiirkondades ja äärealadel rakendatavad süsteemid, tagaksid võimaluse omandada digioskused ning MATI-valdkonna hariduse viisil, mis võimaldab nii tüdrukutel kui ka poistel oma potentsiaali täielikult ära kasutada; rõhutab vajadust edendada ettevõtlusalaste karjäärivalikute tegemist mittestereotüüpsel viisil ning lisada soolise võrdõiguslikkuse ja finantshariduse teemad koolide õppekavadesse; rõhutab mentorlusprogrammide, naissoost eeskujude ning koolide, ülikoolide, ettevõtjate ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vaheliste partnerluste tähtsust, et innustada tütarlapsi valima karjääri MATI-valdkonnas; nõuab soolise võrdõiguslikkuse eesmärkide lisamist digiõppe tegevuskavasse ning sihipärast ELi ja riiklikku rahastamist, et toetada naisi ja tütarlapsi sellistes arenevates digivaldkondades nagu tehisintellekt, andmeteadus ja keskkonnahoidlik tehnoloogia;

16. nõuab sihipäraseid meetmeid, et parandada naiste juurdepääsu täiend- ja ümberõppe võimalustele ning teabele ettevõtluskoolituse, ELi rahastatud programmide ja ettevõtete rahastamiskavade kohta maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades;

17. nõuab, et maapiirkondade innovatsiooni edendamise programmid sisaldaksid sõnaselgelt meetmeid, mille eesmärk on jõuda naiste kui sihtrühmani, näiteks kergesti ligipääsetavate teabeteenuste, naistele suunatud innovatsiooniseminaride ja põllumajandusettevõtete naisjuhtide aktiivse teavitamise kaudu;

18. innustab liikmesriike tunnustama ja toetama maapiirkondade naiste traditsioonilisi oskusi, nagu rõivaste valmistamine ja korvipunumine, kui elutähtsaid kultuuriväärtusi, mis säilitavad kultuuripärandit ja loovad majanduslikke võimalusi, võttes eelkõige arvesse naiste keskset rolli maaturismis, käsitööndus es, käsitööndus likus toidutootmises, otseturunduses ja piirkondlikes väärtusahelates;

nõuab investeerimist maapiirkondade naistele ja tütarlastele suunatud kutseõppeprogrammidesse, võimaldades neil teenida püsivalt tulu ja säilitada perekonna elatusvahendeid; rõhutab lisaks, et naised saavad aidata ületada digilõhet ning kasutada ära oma tohutut potentsiaali novaatorite, ettevõtjate ja kogukonna juhtidena, sillutades teed kaasavamale, elujõulisemale ja vastupanuvõimelisemale ühiskonnale;

19. rõhutab, et kui riskikapitaliga toetatakse naiste juhitavaid maapiirkondade ettevõtteid, et tagada naiste täielik kaasamine ja võimestamine kogu nende mitmekesisuses, saadetakse sellega tugev signaal, et neid usaldatakse, suurendades ettevõtja enesekindlust ja ettevõtluse ökosüsteemis tema nähtavust; juhib tähelepanu ka äriinglite potentsiaalile, kes võivad sekkuda veelgi varem, pakkudes ettevõtjatele stardirahastust, et aidata neil oma tegevust käivitada; märgib, et äriinglid on valmis võtma riski uute või alles katsetamisjärgus ideede korral, eriti kui nad näevad asutaja visioonis ja pühendumuses potentsiaali; rõhutab, et selline toetus on oluline maapiirkondades, kus ettevõtjad ei pruugi vastata traditsioonilistele rahastamiskriteeriumidele; tuletab meelde, et suuremahuline riskikapital on keskendunud linnadele ning sealjuures asuvad ka riskikapitalistid sageli linnas, samas kui äriinglid tegutsevad tihti rohkem kohalikul tasandil ning on isiklikult huvitatud maapiirkondade kogukondade toetamisest ja naiste võimestamisest kohalikku majandust uuendava jõuna;

20. nõuab sihipäraseid meetmeid, et parandada naiste juurdepääsu maale, rahastamisele, haridusele ja koolitusele, sealhulgas paindlikke võimalusi, eelkõige naissoost põllumajandustootjatele ja ettevõtete omanikele; rõhutab vajadust tegeleda struktuursete ja institutsiooniliste takistustega, sealhulgas raskustega põllumajandusettevõtte õigusliku staatuse saamisel, maksualaste ja sotsiaalkindlustusnormidega, millega seatakse koos partneriga põllumajandusega tegelevad naised ebasoodsasse olukorda, ning põllumajandusettevõtete omandamisel esinevate haldustakistustega, mille tõttu naised on ebasoodsas olukorras; rõhutab, et naisi, kes soovivad tegeleda ettevõtlusega, tuleks julgustada seda sammu astuma, sest ettevõtlusega tegelemine võib luua töökohti ja sissetulekut ning seega lisaväärtust ühiskonnale; kutsub ühise põllumajanduspoliitika raames rahastatavaid põllumajandusühistuid ja tootjaorganisatsioone üles kehtestama järk-järgult oma juhtorganites soolise esindatuse sihttasemed, tagades naistele võrdse juurdepääsu otsuste tegemise struktuuridele; rõhutab, et tänu sellisele osalusele paraneb maapiirkondade ettevõtjate konkurentsivõime, kasutades ära naiste innovatsioonipotentsiaali ja juhtimisoskusi;

21. rõhutab, et programmides, millega toetatakse maapiirkondades naiste võimalusi tegeleda ettevõtlusega ja tegutseda iseenda tööandjana, tuleks konkreetselt käsitleda ebakindlas olukorras olevaid naisi, nagu võõrtöötajad, eelkõige need, kes töötavad

põllumajanduses, puuetega naised, naised, kes on olnud pikka aega töötud, ja vanemaealised naised;

22. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama naiste ettevõtlust, sealhulgas spetsiifilisi ettevõtte pärimise ja mentorlusvõrgustikke, ning kavandama rahastamisprogramme või toetusmeetmeid, sealhulgas ühtseid suuniseid, nii et väiksemad ettevõtjad ja sidusrühmad saaksid neile juurdepääsu ning et halduskoormus oleks proportsionaalne ettevõtja suurusega, arvestades, et naiste ettevõtted ja põllumajandusettevõtted on keskmiselt väiksemad kui meeste omad; kutsub komisjoni ja liikmesriikide üles tagama, et üksikisikutel ja väiksematel organisatsioonidel on samuti võimalik saada ülevaade rahastamisvõimalustest ja taotleda rahastust ning et neid abistatakse sealjuures; kutsub komisjoni üles esitama noorte naispõllumajandustootjate ja põllumajandusliku toidutööstuse ettevõtjate toetamiseks erimeetmeid, sealhulgas rahalisi stiimuleid, ning algatusi maale juurdepääsu ja põllumajandusettevõtete pärimise tõkete kõrvaldamiseks; rõhutab, et põlvkondade vahetumine on põllumajandusliku tegevuse säilitamise ja arendamise keskne tegur, mis tagab nii toiduga kindlustatuse kui ka elujõulised maakogukonnad; kutsub eelkõige komisjoni üles esitama ühise põllumajanduspoliitika raames ettepanekuid noortele naispõllumajandustootjatele suunatud erimeetmete kohta;

23. innustab liikmesriike ning piirkondlikke ja kohalikke omavalitsusi kasutama ELi struktuuri- ja investeerimisfonde, et sihipäraselt toetada ja edendada naisettevõtjaid ja iseenda tööandjana tegutsevaid naisi; rõhutab, et vaja on teadlikkuse suurendamise ja teavituskampaaniaid maapiirkondade naisettevõtjatele mõeldud praeguste ja tulevaste ELi rahastusvõimaluste kohta;

24. nõuab, et loodaks kiirmenetlus maapiirkondade naiste juhitavate mikro- ja väikeettevõtete jaoks rahastamisele ja riigihangetele juurdepääsu tagamiseks; rõhutab, et see mehhanism peaks hõlmama halduskoormuse vähendamist ja menetluste lihtsustamist, samuti ettevõtluse alustamist võimaldavate starditoetuste kehtestamist; rõhutab mikrokrediidi olulist rolli naiste finantsalase kaasamise parandamisel, kasutades maksimaalselt ära turu- ja sotsiaalseid võimalusi finantsturgudel osalemiseks; väljendab heameelt avaliku ja erasektori vahendite üle, millega rakendatakse soolise võrdõiguslikkuse, mitmekesisuse ja kaasamise poliitikat; peab kiiduväärseks näiteid, mille puhul erasektori fondid on võtnud kohustuse mõõta ja jälgida soolist esindatust ning anda tulemuste kohta igal aastal avalikult aru;

25. kutsub komisjoni üles eraldama asjakohaste programmide raames piisavalt rahalisi vahendeid, et toetada naiste juhitavaid ettevõtteid maapiirkondades ja äärealadel, eelkõige uuenduslikes sektorites ja turismisektoris, võimaluse korral asjakohaste programmide raames võetavate sobivate meetmete abil; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegelema puuetega inimeste, eriti naiste ebaproportsionaalselt

väikese osalemise probleemiga tööturul, kehtestades erimeetmed, sealhulgas piisavad stiimulid ja toetusmeetmed tööandjatele ja ettevõtetele, kes võtavad tööle puuetega inimesi, võttes arvesse mikro- ja väikeettevõtjate suutlikkust; rõhutab vajadust edendada puuetega naiste tööhõivet ka VKEdes ning iseenda tööandjana tegutsemise kaudu, kasutades selleks sihipäraseid stiimuleid, samuti puuetega inimeste töökohaga seotud eesmärke ja puuetega inimeste vajadustele kohandatud koolitusvõimalusi;

26. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et 2027. aasta järgses mitmeaastases finantsraamistikus toetatakse piisavalt naiste ettevõtlust maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades, sealhulgas pakkudes rahastamist asjakohaste programmide kaudu, nagu ühine põllumajanduspoliitika, sealhulgas POSEI, ning programmid „Euroopa horisont“, LEADER ja „Digitaalne Euroopa“; rõhutab, kui oluline on hõlbustada naiste juhitavate maapiirkonna ettevõtete, ühistute ja kogukonnapõhiste projektide võimalusi saada ELi rahalisi vahendeid; nõuab lisaks soolise aspekti arvestamist kõigis poliitikavaldkondades ja eelarvetes, sest see võimaldaks tõepoolest teenida ELi poliitikameetmetega kõiki naisi, eriti naisettevõtjaid; kordab vajadust tervikliku ELi strateegia järele, mis käsitleb naiste ettevõtlust maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades, ning nõuab, et sellele strateegiale eraldataks sõnaselgelt sihtotstarbelised rahalised vahendid ja kehtestataks rahastamismehhanismid; kutsub lisaks komisjoni üles jätkama või suurendama LEADERi programmile eraldatud eelarve sihtotstarbelist kasutamist; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tõhustama LEADERi programmi, vähendades kohalike omavalitsuste halduskoormust ja lihtsustades juurdepääsu, edendades kogukonna juhitud arenguprojektides kohalikku isevastutust ning soodustades naiste osalemist kohalikes algatusrühmades;

27. peab kahetsusväärseks, et maapiirkondade naisettevõtjatel pole võimalik piisavalt kasutada lapsehooldus- ja hooldusteenuseid; julgustab tegema investeeringuid hooldustaristusse ja edendama peresõbralikku poliitikat peredele kogu nende mitmekesisuses, et toetada naisettevõtjate töö- ja eraelu tasakaalu; innustab liikmesriike ja piirkondi töötama äärepoolseimate piirkondade jaoks välja konkreetseid poliitikameetmeid kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 349, võttes arvesse eraldatust, elanikkonna vananemist ja teenuste nappust ning tagades meetmed, mida on kohandatud nende piirkondade naiste tegelikele oludele;

28. juhib tähelepanu lihtsustamise tähtsusele konkurentsivõime jaoks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles lihtsustama haldus- ja aruandlusnõudeid, sealhulgas ühtsete suuniste kasutamist, et naiste juhitavad väikeettevõtted, ühistud ja kogukondlikud algatused saaksid rahastamisele juurdepääsu ilma ebaproportsionaalse koormuseta, ning tagama ELi rahastamisprogrammide kaudu sihipärase juurdepääsu rahalisele toetusele, et edendada naiste

ettevõtlust, sealhulgas spetsiifilisi ettevõtte pärimise ja mentorlusvõrgustikke;

Soolise aspekti arvestamine

29. kutsub liikmesriike üles tagama tervikliku eakohase hariduse, mis hõlmaks ka digioskusi ja -aineid, sealhulgas neid, mis on olulised maapiirkondade ja äärealade jaoks, ning tagama laialdase võimaluse omandada digioskusi ning MATIK-valdkonna haridust sootundlikul viisil, võideldes stereotüüpide vastu ja võimaldades tütarlastel kasutada ära kogu oma potentsiaali; kutsub komisjoni üles tagama poistele ja tütarlastele seksuaalsuse ja suhete teemal tervikliku eakohase hariduse, milles seatakse kahtluse alla soostereotüübid ning käsitletakse nõusoleku ja õiguste küsimusi, tagades kaasava hariduse, mis põhineb vastastikusel austusel ja mittediskrimineerimisel, toetades samal ajal noorte naiste täielikku võimestamist, et nad saaksid osaleda ühiskonnas ja tööturul võrdsetel tingimustel, kuna majandusliku mõjuvõimu suurendamine on konkurentsivõimelisema ja vastupidavama majanduse edendamise keskne tegur;

30. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama tihedas koostöös Eurostati, riiklike statistikaametite ja piirkondlike vaatluskeskustega usaldusväärsete, ajakohaste ning soo, vanuse, piirkonna ja sektori järgi rühmitatud statistiliste andmete süstemaatilise kogumise, analüüsimise ja levitamise, võttes need aluseks tõenduspõhises avalikus poliitikas; tunnistab mõjuhinnangute olulisust selliste ettepanekute kavandamisel, et aidata saavutada maapiirkondades soolise aspekti arvestamise eesmärke;

31. rõhutab tehisintellekti, veebiplatvormide ja kaugtöövahendite ümberkujundavat potentsiaali maapiirkondades naiste majanduses osalemise hõlbustamisel;

32. nõuab tungivalt, et liikmesriigid pakuksid sootundlikku koolitust, hädaabiteenuseid ja taristut, et leevendada kriiside mõju maapiirkondade, äärealade ja äärepoolseimate piirkondade kogukondadele;

33. kutsub komisjoni üles tagama, et humanitaarkriisidele reageerimisel oleksid menstruaalhügieenitarvete komplektid hädaolukordadele reageerimise standardne osa;

34. tuletab meelde, et Euroopa Kontrollikoda leidis oma eriaruandes 10/21 soolõime kohta ELi eelarves, et komisjon ei ole soolõimet piisavalt rakendanud ega kasutanud piisavalt soo järgi rühmitatud andmeid ja näitajaid; rõhutab eelkõige, et Euroopa Kontrollikoda avaldas kahetsust selle üle, et ühise põllumajanduspoliitika otsetoetuste süsteem „ei võimalda naiste suhtes positiivseid meetmeid võtta“, ning märkis, et on selge vajadus „analüüsida põllumajandustootjatele otsetoetustena makstavate sissetulekutoetuste soolisi aspekte, sealhulgas tulujaotust ning selle

seost maaomandi, toetuskõlbliku maa ja toetuse saajatega“; märgib, et kuna naiste põllumajandusettevõtted on keskmiselt väiksemad kui meestel, seab pindalapõhine otsetoetussüsteem naispõllumajandustootjad paratamatult ebasoodsasse olukorda; on väga mures selle pärast, et neid aspekte ei ole peaaegu üldse parandatud ei praeguses ühises põllumajanduspoliitikas ega 16. juulil 2025. aastal avaldatud eelnõus;

35. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama teadlikkuse suurendamise kampaaniaid ja suutlikkuse suurendamise programme naiste sotsiaal- ja tööalaste õiguste kohta, eriti maapiirkondades ja äärealadel, sealhulgas sotsiaalkaitse, emaduse, tervishoiu ja tööohutuse õiguste kohta, et suurendada nende täielikku ja teadlikku osalemist majandus- ja ühiskonnaelus;

Traditsiooniline kultuur ja käsitöö

36. kiidab kogukondi, kes säilitavad kohalikku pärandit ja traditsioone ning edendavad ja võtavad omaks algatusi, mis toetavad naiste juhitud kohalikku põllumajandust ning säilitavad ja edendavad traditsioonilist käsitööndust, mida sageli arendavad ja hoiavad kohalikud naiste ühendused, sealhulgas maapiirkondade naisorganisatsioonid, ja kultuurirühmad ning millele aitavad kaasa mälestised ja muuseumid; tunnistab, et sellise tegevusega antakse oluline panus majanduse mitmekesistamisse, kultuuri- ja vaimse pärandi säilitamisse ning säästva turismi tugevdamisse ning toetatakse kultuuri tunnustamist kohalikus kogukonnas, mis on maapiirkondade majanduse sageli nähtamatu ja alahinnatud mõõde; rõhutab lisaks, et naiste aktiivne osalemine nendes tavades tugevdab sotsiaalset ühtekuuluvust, territoriaalset identiteeti ja maapiirkondade atraktiivsust;

37. rõhutab naispõllumajandustootjate organisatsioonide ja maapiirkondade naisühenduste rolli maapiirkondade ettevõtluse, sotsiaalse ja kultuurilise arengu tugisambana; nõuab nende organisatsioonide struktuurset tugevdamist ja kaasamist soolise võrdõiguslikkuse meetmete rakendamisse, eelkõige koolitus- ja mentorlusprogrammide, tervishoiuteenuste ja ettevõtlusega alustamise nõustamise pakkumisel;

38. rõhutab traditsioonilise käsitöö ja kohaliku ringmajanduse tohutut potentsiaali, eriti ebakindlas olukorras olevate naiste, sealhulgas eakate naiste, puuetega naiste, rändajatest naiste ja vaesuses elavate naiste puhul; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama koolitus-, rahastamis- ja nähtavusmeetmete kaudu põlvkondadevahelist ja mitmekultuurilist ettevõtlust ning käsitööpõhiseid väärtusahelaid;

39. rõhutab, et maapiirkondades on paljud naiste juhitavad ettevõtted väikesed, tegelevad sageli mitme tegevusalaga ja põhinevad põllumajanduse multifunktsionaalsusel, nt põllumajanduse kombineerimine turismi, käsitöö või sotsiaalteenustega; nõuab

toetusprogramme, milles võetakse neid kombinatsioone sõnaselgelt arvesse;

40. rõhutab, kuidas naised aitavad traditsiooniliste rõivaste valmistamise, tikkimise ja kudumise ning oma põlvest põlve edasi antud teadmistega kohalikest materjalidest ja mustritest hoida kultuuripärandit elus, täiendades seda samal ajal oma loomingulisuse ja uuendustega; tunnistab, et naised mitte ainult ei aita oma panusega säilitada tehnikat, vaid inspireerivad ka uusi põlvkondi hindama autentsust, kvaliteeti ja identiteeti naiste moes kogu nende mitmekesisuses;

41. ergutab edendama elukestva õppe programme, mis on suunatud maapiirkondade naistele ning tagavad pidevalt võimalusi teadmiste ajakohastamiseks ja uute oskuste omandamiseks; rõhutab varasemate õpingute ametliku tunnustamise tähtsust, et väärtustada väljaspool formaalharidust omandatud kogemusi ja hõlbustada tööturule integreerumist või taasintegreerumist; soovitab ka rakendada konkreetseid maapiirkondade, äärealade ja äärepoolseimate piirkondade eakate naiste digikaasamise algatusi, mille eesmärk on vähendada põlvkondadevahelist ja territoriaalset digilõhet, suurendades samas nende sõltumatust, sotsiaalset osalust ja täielikku kaasamist digiüleminekusse;

42. märgib, et rohujuuretasandi tegevusega mitte ainult ei toetata traditsioonilisi põllumajandusmeetodeid ja käsitööd, vaid need on ka kultuuripärandi elav väljendus, millega sageli austatakse naiste ja tütarlaste saavutusi kogukonna ja kogu inimkonna heaks;

43. rõhutab elukestva õppe võimaluste edendamise tähtsust maapiirkondades, et toetada maapiirkondade eakate naiste vaimse tervise head taset;

44. nõuab rohkem nähtavaid näiteid, millega tutvustatakse naiskäsitööliste ja -põllumajandustootjate andeid ja pühendumist, kuna nende kogukondade ainulaadsed tooted meelitavad ligi turiste, luues seeläbi kestlikke majanduslikke võimalusi ja käegakatsutavaid näiteid maapiirkondade kultuuripärandist;

45. nõuab suuremat toetust sajanditevanuste käsitöötraditsioonide, näiteks kudumise, tikkimise, keraamika, käsitööndusliku toidutootmise ja põllumajandusettevõttes toimuva toidutöötlemise, samuti kohalike väärtusahelate ja põllumajandusturismi säilitamisele, nagu neid on edendanud arvukad maapiirkondade naiste juhitavad ühendused; tunnustab maapiirkondade naisorganisatsioonide olulist rolli kultuuripärandi säilitamisel ja sotsiaalse ühtekuuluvuse edendamisel, osutades edukatele näidetele Iirimaal, nagu Iiri maanaiste ühendus ja kohalikud naisühendused, mis on edukad maapiirkondade naiste oskuste, kogukonda kaasamise ja majanduslike võimaluste edendamisel; kutsub komisjoni üles kogu ELis toetama ja tunnustama selliseid algatusi kui vahendit, mis aitab

tugevdada maapiirkondade majandust, säilitada traditsioonilist käsitööd ja võimestada maapiirkondade naisi;

46. toetab ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade raames sellise maapiirkondade naistele suunatud temaatilise allprogrammi loomist, mida rahastatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist ning mis edendab naiste tööhõivet ja ettevõtlust põllumajandusturismi, digitaalsete külade arendamise ja kestliku põllumajanduse edendamisega seotud võimaluste kaudu, parandades naispõllumajandustootjate juurdepääsu maale, laenudele ja rahastamisvahenditele, nende oskuste arendamist ja kutsetegevust koolitusprogrammide ja nõustamisteenuste kaudu ning tugevdades naiste osalemist LEADERi programmi raames loodud kohalikes algatusrühmades ja territoriaalsetes partnerlustes;

47. kutsub üles integreerima maapiirkondade naiste tekstiili- ja käsitööettevõtteid liikmesriikide ja piirkondade majandusarengukavadesse, rõhutades erasektori partnerluse rolli turulepääsu laiendamisel;

48. kutsub komisjoni üles suurendama saartel, äärealadel ja äärepoolseimates piirkondades teadlikkust ELi tasandil kättesaadavatest rahalistest ja muudest vahenditest, mis edendavad ettevõtlust, julgustades nende piirkondade naisi osalema ettevõtlusprojektides ja soodustades võimalusi iseenda tööandjana tegutsemiseks;

49. innustab edendama äärepoolseimate saarte väiketootjate jaoks vabatahtlikku märgistamist, et tõsta esile tooteid, mille naised on suuresti tootnud või mida töödelnud või turustanud; teeb ettepaneku arendada neid märgiseid, eelkõige kogukonna töötlemisalgatuste kontekstis, et tugevdada naiste ettevõtteid kohaliku väärtuse loomisel ja turustamisel; soovitab siduda need märgised olemasolevate piirkondlike kaubamärkide ja algatustega, et hõlbustada rakendamist ja omaksvõttu;

Põllumajandus, kalandus ja põllumajanduslike toiduainete tarneahel

50. tunnustab naiste vastupanuvõimet põllumajanduses ja kalanduses ning sellega seoses nende tähtsust meie ühiskonna toiduga varustamises, kohaliku majanduse arengus ja tugevate kogukondade loomises kogu ELis, eelkõige maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades;

51. rõhutab vajadust edendada järjepidevalt naiste poolt põllumajanduses ja maaelu arengus, sealhulgas pereettevõtetes antava panuse nähtavust, tunnustamist ja väärtustamist; kutsub liikmesriike üles kõrvaldama naiste maaomandi ja pärimisega seotud praktilised tõkked, et tagada sooliselt võrdne juurdepääs maale, laenudele, ühise põllumajanduspoliitika ja ühtekuuluvuspoliitika vahenditele, nõustamisteenustele, innovatsioonitoetustele ja

pärimisõigustele; rõhutab, et ühine põllumajanduspoliitika peab olema tihedamalt kooskõlas soolise aspekti arvestamise ja soolise võrdõiguslikkuse põhimõtetega; rõhutab, kui oluline on tagada, et ühise põllumajanduspoliitika toetusmeetmetega pakutaks naispõllumajandustootjatele sihipärast ja sootundlikku toetust, sealhulgas põllumajandusettevõtete nõustamisteenuseid ja suuniseid töötervishoiu ja -ohutuse, ema- ja hooldaja puhkuse, vaimse tervise ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse kohta; kutsub esindusorganisatsioone üles edendama ja tooma esile naiste selliste esindajate ja eestkõnelejate kaasamist, kes kajastavad täpselt naiste esindatust põllumajanduses ja maapiirkondades; nõuab, et naiste põllumajanduslikku tööd, eelkõige abikaasade ja partnerite abistamist, võetaks arvesse, et tagada nende töö ja õiguste suurem tunnustamine; rõhutab, et kuigi paljud naised teevad tööd aastaid, ei kulmineeru see väärtuslik kogemus juhi- ega peamise otsustaja rolliga;

52. rõhutab, et põllumajandusettevõtete juhtivatel ametikohtadel on endiselt valdavalt mehed, tuues esile naiste märgatava alaesindatuse juhtivatel ametikohtadel põllumajandussektoris; leiab, et selline olukord rõhutab tungivat vajadust avaliku poliitika ja konkreetsete vahendite järele, mis edendavad naiste juurdepääsu juhtivatele ja otsustamisõigusega ametikohtadele, tagades võrdsed võimalused, naiste oskuste tunnustamise ja põlvkondade vahetuse soodustamise; rõhutab, et maapiirkondade naistel, sealhulgas puuetega naistel, on nii majandusliku kui ka sotsiaalse tegevuse kaudu keskne roll kohalike kogukondade säilitamisel, kuid nad on otsuste tegemise struktuurides endiselt alaesindatud; soovitab lisada põllumajanduse ja maaelu arengu toetusprogrammidesse selged eesmärgid meeste ja naiste tasakaalustatud osalemise kohta põllumajandusettevõtete ja primaarsektori organisatsioonide juhtivatel ametikohtadel;

53. juhib tähelepanu sellele, et paljud põllumajandusettevõtetes töötavad abikaasad ei ole lahutuse, lahuselu või abikaasa surma korral piisavalt kaitstud; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegema koostööd põllumajanduse huvirühmadega, et töötada välja mudelid, milles võetakse rohkem arvesse sotsiaalkindlustust, ühisettevõtlust ja pärimisõigusi;

54. kutsub liikmesriike üles koguma soo järgi rühmitatud andmeid maaomandi, põllumajanduse juhtimise ja naiste mitteametliku panuse kohta, et suurendada naiste mõjuvõimu ja teha tööd teadlike poliitiliste otsuste nimel, mis kajastavad naiste tugevust ja annet; väljendab heameelt komisjoni kava üle luua ELi maapiirkondade vaatluskeskus; väljendab heameelt volinik Hanseni põllumajanduse ja toidu visioonis esitatud ettepaneku üle luua Euroopa maaomandi vaatluskeskus ja rõhutab, et see vaatluskeskus peaks koguma soo järgi rühmitatud andmeid; kutsub komisjoni üles hindama poliitika puudujääke, mis takistavad naistel maad omandada või pärida, ning andma poliitilisi soovitusi nende suhtes meetmete võtmiseks; kutsub komisjoni üles esitama eelkõige ühise

põllumajanduspoliitika raames ettepanekuid noortele naispõllumajandustootjatele suunatud erimeetmete kohta;

55. kutsub komisjoni üles esitama noorte naispõllumajandustootjate ja põllumajandusliku toidutööstuse ettevõtjate toetamiseks erimeetmeid, sealhulgas rahalisi stiimuleid, ning algatusi maale juurdepääsu ja põllumajandusettevõtete pärimise struktuuriliste ja kultuuriliste tõkete kõrvaldamiseks; rõhutab, et põlvkondade vahetumine on keskse tähtsusega sellise põllumajandusliku tegevuse säilitamise ja arendamise jaoks, mis tagab nii toiduga kindlustatuse kui ka elujõulised maakogukonnad; kutsub üles suurendama spetsiaalselt naispõllumajandustootjate toetamiseks mõeldud meetmete osakaalu ühise põllumajanduspoliitika eelarves, et edendada maapiirkondades soolist võrdõiguslikkust ja suurendada põllumajanduses naiste sotsiaal-majanduslikku kaasamist; kutsub komisjoni üles tegema ühise põllumajanduspoliitika raames eelkõige ettepanekuid erimeetmete kohta, mis on suunatud noortele naispõllumajandustootjatele, kuna praegu ei ole võimalik naisi Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondi noorte põllumajandustootjate kavas esikohale seada;

56. pooldab eelkõige seda, et ühise põllumajanduspoliitika tulevasse eelarvesse lisataks erimeetmed, mis on ette nähtud noortele naispõllumajandustootjatele, eeskätt äärepoolseimates piirkondades, ja millega hõlbustatakse juurdepääsu laenudele, maale ja innovatsioonile, et tagada põlvkondade vahetus piirkondades, kus on põllumajandustegevuse lõpetamise oht eriti suur;

57. nõuab, et liikmesriigid ning piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused teavitaksid ja toetaksid sihipäraselt maapiirkondade naisi ja pakuksid neile asjakohast koolitust, et nad saaksid osaleda oma piirkonna otsustus- ja aruteluorganites, nagu kohaliku omavalitsuse volikogud, koolinõukogud või ühistute või ametiühingute juhatused;

58. nõuab tungivalt, et ühise põllumajanduspoliitika mõlema samba raames kehtestataks sootundlikud valikukriteeriumid ja sihtotstarbelised meetmed, et toetada naispõllumajandustootjaid ja naiste juhitavaid maapiirkondade ettevõtteid, nähes ette spetsiaalsed teavitamis- ja nõustamisteenused;

59. kutsub komisjoni, liikmesriike ning piirkondlikke ja kohalikke asutusi üles tagama maapiirkondades suurema sotsiaalse ja majandusliku kaasatuse, tagades naistele ja kõige vähem kaitstud rühmadele võrdsed võimalused ja nende aktiivse osalemise; rõhutab, kui tähtis on, et ELi vahendeid kasutataks selleks, et arendada vastupanuvõimelisi, kestlikke ja hästi ühendatud territooriume, mis suudavad tagada üldise juurdepääsu turvalistele, ligipääsetavatele ja kvaliteetsetele avaliku ja erasektori kaupadele ja teenustele, sealhulgas haridusele, tervishoiule, liikuvusele, digitaristule ja sotsiaalteenustele, et tugevdada kohaliku majanduse arengut ja piirkondlikku ühtekuuluvust ning suurendada maapiirkondade

atraktiivsust ja nende panust ühiskonna heaolusse tervikuna, ning kutsub liikmesriike üles tagama nende vahendite sellise kasutamise;

60. rõhutab, et hea ühendatus ei ole maapiirkondades oluline mitte ainult majandusarengu, vaid ka ohutuse ja tervishoiu seisukohast, märkides, et usaldusväärsed sidevõrgud võimaldavad sekkuda soolise vägivalla olukordades, tagada hädaolukordades õigeaegse arstiabi kättesaadavuse ning suurendada üldist turvalisust ja heaolu; kutsub liikmesriike üles seadma prioriteediks investeeringud digitaalsesse ühendatusse ja transpordiühendustesse osana jõupingutustest kaasavate ja turvaliste maakogukondade loomiseks;

61. kinnitab veel kord vajadust suurendada äärepoolseimates piirkondades põllumajanduse, loomakasvatuse, kalanduse, merenduse ja keskkonnaga seotud elukutsete atraktiivsust, eriti naiste jaoks, arvestades nende korralduslikku tähtsust majanduslikul, sotsiaalsel ja keskkonnatasandil, ning vajadust toetada pidevalt nooremaid põlvkondi;

62. rõhutab, et enamiku põllumajanduses kasutatavate seadmete, tööriistade ja materjalide disain põhineb meeste keskmistel omadustel, mis piirab naiste võimalust neid ohutult ja tõhusalt kasutada; peab kahetsusväärseks, et soost lähtuva disaini puudumise tõttu peavad naised rakendama ebaproportsionaalset suurt jõudu ja see heidutab neid tegelemast põllumajandustootmisega; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles toetama naiste vajadustele kohandatud ergonoomiliste seadmete ja materjalide väljatöötamist ja levitamist;

63. rõhutab vajadust muuta põllumajandustootja elukutse atraktiivsemaks, eriti nooremate põlvkondade ja naiste jaoks; peab oluliseks kaotada stigmatiseeriv hoiak põllumajandustootja kui kutseala suhtes, tunnistades, et tänapäevane põllumajandus tähendab ka ettevõtlust, innovatsiooni ja lisaväärtuse loomist; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles lisama oma strateegiatesse ja algatustesse meetmeid, mis edendavad põllumajandust kui elujõulist karjääri, millel on head väljavaated ning mis ühendab traditsioonilise ja ettevõtlusmõõtme;

Võrdne juurdepääs taristule, teenustele ja sotsiaalkaitsele

64. rõhutab, et võrdne juurdepääs taristule ja kvaliteetsetele teenustele, näiteks kiirele internetiühendusele, usaldusväärsele ja kestlikule transpordile, veeteenustele, lapsehoiu- ja haridusteenustele, eakate ja puuetega inimeste hooldusteenustele, õigeaegne juurdepääs olulistele meditsiini- ja sotsiaalteenustele ning muudele põhiteenustele, nagu posti- ja pangandusteenused, on olulised selleks, et saartel, maapiirkondades, äärealadel ja äärepoolseimates piirkondades elavad naised saaksid osaleda majandus-, haridus- ja ühiskonnaelus; tunnistab, kui oluline on tagada, et maapiirkondades oleksid kohalikud koolid; kutsub liikmesriike üles konsulteerima kohalike elanikega munitsipaalkoolide lõpliku sulgemise küsimuses

ja pakkuma välja sellistel juhtudel sobivaid alternatiive; nõuab tungivalt maapiirkondade liikuvuse sootundlike poliitikameetmete vastuvõtmist, sealhulgas ohutut, usaldusväärset ja taskukohast ühistransporti, nõudlusele vastavaid teenuseid, ohutuid peatusi ja marsruute, ning meetmeid ahistamise ennetamiseks ja selle vastu võitlemiseks; kutsub komisjoni üles töötama välja poliitikameetmed ja vahendid, mis tagaksid nende piirkondade ühendatuse, eriti äärepoolseimate piirkondade puhul, tehes seda transporti käsitleva POSEI rahastamisprogrammi kaudu, et tagada õigus paigale jääda, luues kõigile, eriti naistele, tingimused nendesse piirkondadesse jäämiseks ning haridus-, tööhõive- ja ettevõtlusvõimaluste loomiseks ja laiendamiseks;

65. tunnistab, kui oluline on võimaldada majapidamis- ja hoolduskohustuste võrdset jagamist, et saavutada töö- ja eraelu tasakaal, mis on vajalik, et naised saaksid tegeleda ettevõtlusega ja tegutseda iseenda tööandjana; kutsub liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi investeerima sotsiaalsetesse ettevõtetesse, ühistutesse ja hooldusega seotud ärimudelitesse, mis võimestavad maapiirkondade naisi, tegeledes samal ajal kohalike vajadustega, ning tagama asjakohase lastehoiu, eakate hoolduse ja kogukonna heaolu; kutsub liikmesriike üles rakendama Barcelona eesmärke, tagades nende vajaduste rahuldamise kättesaadavatesse ja taskukohastesse kvaliteetsetesse hooldusteenustesse investeerimise kaudu; väljendab heameelt meetmete üle, mida mõned liikmesriigid on juba selles küsimuses võtnud, nõuab tungivalt, et nad võtaksid täielikult üle ja rakendaksid töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi, ning kutsub komisjoni üles selle rakendamist tulemuslikult seirama;

66. rõhutab seda, kuidas naiste ettevõtlus Euroopa mägi- ja hõredalt asustatud piirkondades annab elujõudu kõrgmäestiku kogukondadele, aidates hoida mägikülasid elujõulisena, kaitsta tundlikke ökosüsteeme ja tagada, et kõrgmäestikus elamine on jätkuvalt täis võimalusi ja selle üle ollakse uhked, kui on olemas hea juurdepääs naistele vajalikele ressurssidele ja teenustele;

67. märgib, et hooajaline majandus, mis hõlmab selliseid tegevusi nagu saagikoristus ja turism, ning rahvastiku vähenemine suurendavad veelgi naiste ja tütarlaste eraldatust ja vähekaitstust; rõhutab, et nende takistuste kõrvaldamine parema ühendatuse, sihipärase rahastamise ja kohalike tugivõrgustike kaudu on oluline, et kasutada ära mägipiirkondade naisettevõtjate kogu potentsiaali;

68. märgib, et paljudes liikmesriikides ei ole põllumajandusettevõtete asendusteenuseid piisavalt ning see mõjutab eelkõige naispõllumajandustootjaid; kutsub liikmesriike üles neid teenuseid tõhustama;

69. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles uurima maapiirkondade jaoks uusi põlvkondadevahelisi eluasemekontseptsioone, milles on

ühendatud eluase, hooldus ja kogukonnaelu noortele peredele ja eakamatele ning mis annavad maaelu arengule uut hoogu;

70. rõhutab, et piiratud juurdepääs tervishoiuteenustele, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervisele ja -õigustele ning seonduvatele teenustele ja vaimse tervise teenustele, mõjutab ebaproportsionaalselt naisi, kes elavad maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades, süvendades olemasolevat ebavõrdsust ja kahjustades nende põhiõiguste täielikku kasutamist; rõhutab, et meditsiinitaristu nappus, tervishoiutöötajate vähesus ning geograafilised ja transporditõkked on täiendavad takistused asjakohase ravi õigeaegsele osutamisele; kutsub liikmesriike üles tagama nendes piirkondades võrdse, taskukohase ja õigeaegse juurdepääsu olulistele tervishoiuteenustele ja nende järjepidevuse, edendades uuenduslikke lahendusi, nagu mobiilsed kliinikud, kohalikud üksused ja telemeditsiin, tugevdades esmatasandi tervishoiuteenuseid osutavaid kliinikuid ning asjakohasel juhul piiriüleste raviteenuste korraldusi ja sihipäraseid ennetusprogramme, et tagada võrdne juurdepääs tervishoiuteenustele ning sotsiaalne ja territoriaalne ühtekuuluvus; rõhutab lisaks, kui oluline on tagada piisava vaimse tervise toe ja teenuste kättesaadavus, mida on kohandatud nende piirkondade naiste erivajaduste järgi, et vähendada suuremat eraldatuse, stressi ja läbipõlemise ohtu;

71. tunnistab, et puuetega naised on maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades ettevõtluses alaesindatud; kutsub liikmesriike üles tagama, et eri tüüpi puuetega naistele oleksid kättesaadavad haridus, töövõimalused, maapiirkondade ettevõtluse tugiteenused, koolitusprogrammid ja võrgustike loomise üritused; rõhutab, et geograafiliselt eraldatud piirkondades võivad digitaalne ettevõtlus ja kaugtöö võimalused olla liikumispiirangutega naiste jaoks eriti väärtuslikud; innustab piirkondade vahel parimate tavade jagamist seoses sellega, kuidas kohandada ettevõtlustoetust puuetega naiste jaoks; märgib, et ligipääsetavuse parandamine maapiirkondade ettevõtluskeskkonnas ei ole kasulik mitte ainult puuetega ettevõtjatele, vaid ka eakamatele ettevõtjatele ja laiemale kogukonnale;

72. rõhutab idapiiri äärsete piirkondade erilisi majanduslikke probleeme, sealhulgas piiratud töövõimalusi ja palgaerinevusi; juhib eelkõige tähelepanu sellele, et nendes piirkondades on naiste ja noorte tööpuudus suur, märkimisväärselt suurem kui ELi keskmine; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles töötama välja sihipärased programmid, mis toetavad ettevõtlust, hõlbustavad noorte naispõllumajandustootjate juurdepääsu maale ja rahastamisele ning tagavad ühise põllumajanduspoliitika ja ühtekuuluvuspoliitika vahendite tulemusliku kasutamise, et tugevdada nende piirkondade vastupanuvõimet ja arengut;

73. rõhutab, et ikka veel võtavad hooldaja rolli valdavalt naised, olgu tegemist siis haige sugulase, lapse või eaka inimese hooldamisega, mis põhjustab liiga sageli nende tööalase karjääri katkestamist või sellest loobumist; rõhutab vajadust arendada ja teha kättesaadavaks taskukohased ja kvaliteetsed teenused, eelkõige lapsehoiuteenuseid, et hõlbustada töö- ja eraelu ühitamist, sealhulgas ettevõtlusprojektide jätkamist;

74. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles looma ühise põllumajanduspoliitika raames integreeritud ühtse kontaktpunkti, mis hõlmaks spetsiaalset osa maapiirkondade naistele, tehes selle veebis kättesaadavaks; rõhutab, et see vahend peaks sisaldama kättesaadavate rahastamisvahendite interaktiivset kaarti, standardseid taotlusvorme ning nõustamisteenuseid äriplaanide ja projektide koostamiseks;

75. on seisukohal, et ühtekuuluvuspoliitikaga peaks võimestama rohkem ELi äärepoolseimates piirkondades elavaid naisi ja edendama soolist võrdõiguslikkust ning ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegia tulemuslikku rakendamist äärepoolseimates piirkondades;

76. rõhutab, et naiste ettevõtlus on väikesaartel sotsiaalse ühtekuuluvuse, kestlikkuse, kohaliku identiteedi tugevdamise ja kestliku arengu jaoks otsustava tähtsusega; juhib tähelepanu sellele, et saarte ja äärealade ruumiliselt piiratud turg pärsib põllumajanduse arengut ja kaudselt naiste ettevõtlusalgatusi selles valdkonnas ning raskendab ettevõtlusega tegelemist; nõuab sellega seoses, et ELi poliitikakujundajad ja riikide ametiasutused pööraksid sellele tähelepanu, et tagada naisettevõtjatele saartel ja äärepoolsetes maapiirkondades võrdsed tingimused;

77. kutsub liikmesriike üles tagama kooskõlas Euroopa sotsiaalõiguste sambaga iseenda tööandjana tegutsevatele naistele ning abistavatele abikaasadele ja partneritele põllumajandus- ja käsitööonduslikes mikroettevõtetes tegeliku juurdepääsu sotsiaalkaitsele, sealhulgas piisava pensioni ja perekonnaga seotud puhkuse ning emaduse ja vanemlusega seotud ning pensioniõigused;

Vägivald

78. mõistab hukka soolise vägivalla kõik vormid kui naiste põhiõiguste rikkumise ning asjaolu, mis takistab naiste iseseisvumist ja majanduslikku võimestamist, sealhulgas ettevõtluse kaudu; kutsub liikmesriike üles seadma esikohale vägivalla all kannatavatele maapiirkondade naistele mõeldud sihipärase toetuse, kaitsemeetmed ja kättesaadavad ressursid, tagades nende turvalisuse, väärikuse ja juurdepääsu õigusemõistmisele, sealhulgas naistele, kes on konfliktijärgse taastumise olukorras ja kes osalevad rahuloometegevuses; rõhutab, et maapiirkondades ja saartel suurendavad lisaks füüsilisele eraldatusele naiste töö olemus ja tingimused nende vähekaitstust soolise vägivalla suhtes; nõuab

kõikehõlmavat ennetust, sealhulgas teadlikkuse suurendamist kodu-, majanduslikust, seksuaalsest ja psühholoogilisest vägivallast, juurdepääsu tagamist sellistele teenustele nagu tugitelefonid, tugiteenused ja varjupaigad ning mõjusaid meetmeid karistamatuse lõpetamiseks; rõhutab vajadust sihipäraste kampaaniate järele maapiirkondades, et suurendada teadlikkust ja võidelda soolise vägivalla vastu, eriti kogukondades, kus traditsioonilised soorollid ja majanduslik või perekondlik sõltuvus takistavad sageli naistel abi otsida või vägivaldsetest olukordadest lahkuda; kordab nõudmist, et EL ja kõik liikmesriigid ratifitseeriksid, rakendaksid ja rahastaksid piisavalt Istanbuli konventsiooni ning tagaksid naistele maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades võrdse juurdepääsu teenustele;

79. rõhutab, kui oluline on koduvägivalla korral naiste ja laste juurdepääs konfidentsiaalsetele teenustele maakogukondades ning naiste varjupaigale; tuletab meelde Istanbuli konventsioonis sätestatud normi, mille kohaselt peaks naiste varjupaikades olema üks peredele ettenähtud majutuskoht 10 000 elaniku kohta; peab kahetsusväärseks, et selliste varjupaikade kättesaadavus on maapiirkondades piiratud; kutsub liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles andma naiste küsimustega tegelevatele organisatsioonidele piisavat rahalist toetust ja vahendeid selliste varjupaikade loomiseks ja haldamiseks ning nende tegevuse jätkamiseks mõjutatud piirkondades; nõuab tungivalt, et liikmesriigid ja kohalikud omavalitsused edendaksid aktiivselt austuse, väärikuse ja vastastikuse mõistmise kultuuri, keskendudes sellele, et võimestada maa- ja vähekaitstud kogukondi, mille moodustavad naised ja tütarlapsed; rõhutab, et avatud dialoog, üleelanukeskne lugude jutustamine, kollektiivne vastutus vägivalla tõkestamise eest ja positiivsed haridusalgatused võivad ajendada empaatiat ja kollektiivset tervenemist;

80. kutsub liikmesriike üles toetama selliste mälestiste või mälestusmärkide rajamist, mis on pühendatud naiste ajaloolisele valule ja kannatustele sõjajärgsetes konfliktides, sealhulgas geograafiliselt vähekaitstud piirkondades, näiteks maapiirkondades toime pandud kuritegude tõttu;

81. nõuab tungivalt üleelanute majanduslikku sõltumatust toetavate meetmete kehtestamist, sealhulgas sihipärast koolitust, töökoha pakkumist, ettevõtlustoetusi ja mikrolaene, et nad saaksid turvaliselt tööturule siseneda või naasta;

82. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist käsitleva direktiivi

(EL) 2024/1385[20] rakendamisel võetakse täielikult arvesse ohvrite erivajadusi maapiirkondades ja saartel; rõhutab, kui oluline on lisada maaeluga seotud kaalutlused riiklikesse ülevõtmiskavadesse; nõuab tungivalt, et liikmesriigid kasutaksid ELi rahastamisvahendeid, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika ja maaelu arengu vahendeid, et toetada pingutusi soolise vägivalla vastu võitlemiseks, sealhulgas sihipäraste strateegiate väljatöötamist, et tagada ohvrite võrdne juurdepääs õiguskaitsele, kaitsele ja toetusele, kaasa arvatud mobiilsete ohvriabiüksuste, maapiirkondade tugitelefonide, kogukonnapõhiste teenuste ja maaelanikkonnale kohandatud teadlikkuse suurendamise kampaaniate kaudu; rõhutab vajadust kaotada digilõhe ja parandada taristut, et hõlbustada teatamist ja teenuste kättesaadavust;

83. rõhutab, et oma abikaasa/partneri põllumajandusettevõttes töötavate naiste majanduslikku sõltuvust suurendab asjaolu, et neil puudub asjakohane staatus või see on madalam; märgib, et naiste madalam tööhõivemäär, takistused maa pärimisel või vanemate põllumajandusettevõtte ülevõtmisel ning piiratud võimalused saada laenu või rahastust on sarnase mõjuga tegurid ning suurendavad perevägivalla ja majandusliku ärakasutamise ohtu;

84. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et 2027. aasta järgses mitmeaastases finantsraamistikus toetatakse täielikult naiste ettevõtlust maa- ja mägipiirkondades, piirialadel, saartel ja äärepoolseimates piirkondades; kordab vajadust arvestada soolist aspekti kõigis mitmeaastase finantsraamistiku programmides; rõhutab vajadust tagada, et ELi rahastamisprogrammid, nagu ERF, ESF+, Õiglase Ülemineku Fond, Interreg ja eelkõige ühine põllumajanduspoliitika, ühtekuuluvuspoliitika ning programmid „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“, hõlmavad erimeetmeid, mille eesmärk on edendada naiste aktiivset osalust, toetada maapiirkondade ettevõtete loomist ja konsolideerimist ning soodustada innovatsiooni ja digiüleminekut; rõhutab ka seda, kui oluline on soodustada naiste lihtsustatud ja tulemuslikku juurdepääsu ELi rahastamisele, hõlmates nii põllumajandusettevõtteid kui ka ühistuid, kohalikke ühendusi ja naiste juhitavaid kogukonnaprojekte, et tugevdada territoriaalset ühtekuuluvust, soolist võrdõiguslikkust ning maapiirkondade, saarte ja äärepoolseimate piirkondade majanduslikku elujõulisust; kutsub sellega seoses komisjoni ja liikmesriike üles suurendama spetsiaalselt maapiirkondade naistele suunatud rahastamisvõimaluste nähtavust ja kättesaadavust, sealhulgas sihipäraste teavitamis- ja edenduskampaaniate kaudu, mille eesmärk on suurendada teadlikkust ja nende võimaluste kasutamist; väljendab heameelt Euroopa Investeerimispanga hiljutise teadaande üle, et

---

20 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1385, mis käsitleb naistevastase vägivalla ja perevägivalla tõkestamist (ELT L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

tema kestlikkusteadlikkuse võlakirjade raamistikku laiendatakse, lisades kaks uut sotsiaalset eesmärki – soolise võrdõiguslikkuse ja naiste majandusliku võimestamise –, mis on edasiminek soolise mõõtme integreerimisel rahastamisse;

85. on kindlalt vastu ühtekuuluvuspoliitika rahastuse tsentraliseerimisele, kuna naiste toetamine ühtekuuluvuspoliitika fondide kaudu sõltuks sel juhul riikide valitsuste heast tahtest ja eraldistest, mitte piirkondlikust tasandist; kutsub sellega seoses komisjoni ja liikmesriike üles järgima aluslepingutes sätestatud mitmetasandilise valitsemise, kohapõhiste lahenduste ja partnerluse põhimõtteid;

86. toetab komisjoni strateegiat, mis käsitleb hoiuste ja investeeringute liitu ning kaasavate rahastamisvahendite, sealhulgas märgisega ELi investeeringute säästukonto loomist ja laiendamist, et suurendada ja hõlbustada ELi äriühingute juurdepääsu rahastamisele; nõuab spetsiaalselt mahajäänud piirkondades elavatele naistele kohandatud investeeringute säästukonto loomist;

87. väljendab heameelt kõigi näidete üle, millega tunnustatakse naispõllumajandusettevõtjate pühendumust ja suurendatakse teadlikkust Euroopa traditsioonides juurdunud kestlikest põllumajandustavadest;

88. rõhutab, et naiste ettevõtlust edendavate poliitikameetmete puhul peab maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades lähtuma intersektsionaalsest lähenemisviisist, tunnistades, et naiste kogemusi ja võimalustele juurdepääsu kujundab mitu läbipõimunud tegurit;

89. rõhutab, et eri ELi algatusi ja ELi rahastamiskavasid tuleb kavandada ja rakendada intersektsionaalsest vaatenurgast lähtudes, käsitledes arvukaid ja kattuvaid takistusi, millega naised silmitsi seisavad, ning tagades, et ühtegi naisettevõtjat ei jäeta kõrvale ega ilma asjakohase toetuseta;

90. rõhutab, kui oluline on kaasata kõiki finantssüsteemi osalisi, et parandada naiste juurdepääsu rahastamisele, ning innustab sel eesmärgil kehtestama Euroopa harta võrdsete rahastamisvõimaluste kohta;

91. kordab, et EL peaks võtma vastu tervikliku ja integreeritud strateegia, mis käsitleb naiste ettevõtlust maapiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades, kehtestades ELi eri rahastamisvahendites selged eesmärgid, mõõdetavad sihid ja kooskõlastatud meetmed; nõuab, et sellele strateegiale eraldataks spetsiifilised, stabiilsed ja piisavad rahalised vahendid ning kehtestataks sihtotstarbelised rahastamismehhanismid, mida on kohandatud nende piirkondade eripäradele, et tagada võrdne juurdepääs, edendada innovatsiooni ja digiüleminekut, tugevdada

ELi majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning tagada piisav toetus liikmesriikidelt;

92. rõhutab LEADERi programmi ja kogukonna juhitud kohaliku arengu meetme tähtsust soolises võrdõiguslikkuses ja kohalikus võimestamises; nõuab nende lähenemisviiside säilitamist ja tugevdamist ning sidumist lihtsustatud juurdepääsuga naiste juhitavatele algatustele;

93. nõuab, et EL ja liikmesriigid võitleksid naistega kauplemise ja sundprostitutsiooni vastu tervikliku strateegia abil, mis hõlmab ennetust, mõjusat vastutuselevõtmist, piiriülest koostööd ning ohvrite abistamist ja kaitset; rõhutab, et naised peavad saama ise otsustada, millist tööd nad teevad;

o
o o

94. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.